

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

**Metodika pro přípravu
monitorovacích zpráv
o památkách
světového dědictví**

PRAHA 2024

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

odborné a metodické publikace, svazek 115

Metodika pro přípravu monitorovacích zpráv o památkách světového dědictví

Věra Kučová

Petra Kroupová · Lucie Křížová · Lucie Lollková

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

PRAHA 2024

Tato publikace byla vydána s finanční podporou Ministerstva kultury v rámci Programu podpory pro památky světového dědictví v NPÚ.

Publikace byla vydána na základě odborné metodické činnosti NPÚ.

Uživatelé metodické příručky v praxi:

pracovníci monitoringu památek světového dědictví NPÚ
site manažeři památek světového dědictví a další aktéři

Lektorovala:

Ing. Mgr. Monika Eretová, Ministerstvo kultury České republiky
Ing. arch. Renata Klímová, Ph.D., Ministerstvo kultury České republiky

Digitální verzi Metodické příručky je možno volně distribuovat pod licencí Creative Commons CC-BY-NC-ND 4.0.

Digitální verze metodické příručky je přístupná na adrese:

<https://www.npu.cz/pamatky-mezinarodni-status>

unesco

Světové dědictví
v České republice

World Heritage
in the Czech Republic

Text © Ing. arch. Věra Kučová, Mgr. Lucie Křížová, MA,
Mgr. Petra Kroupová, Lucie Lollková MA, MSt
Ilustrace © uvedené zdroje

© Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2024

ISBN 978-80-7480-204-1 (2. vydání)

Obsah

Vstupní údaje	5
Cíl metodiky	5
Předmět metodiky a její popis	5
Zdůvodnění novosti postupu	5
Uplatnění metodiky	6
1. Obecné informace k monitoringu památek světového dědictví	7
1.1 Co je monitoring památek světového dědictví a reporting o jejich stavu	7
1.2 Monitoring a reporting o stavu památek světového dědictví vycházející z Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o světovém dědictví	8
1.3 Národní monitoring památek světového dědictví	12
2. Metodický návod k přípravě zpráv národního monitoringu památek světového dědictví	18
2.1 Souhrnná monitorovací zpráva o památkách České republiky zapsaných na Seznamu světového dědictví	19
Metodický návod k přípravě souhrnné monitorovací zprávy o stavu památek světového dědictví	20
2.2 Monitorovací zpráva pro konkrétní památku světového dědictví	29
Metodický návod k přípravě zpráv národního monitoringu památek světového dědictví	32
3. Summary	59
4. Prameny	63

Vstupní údaje k metodice

Cíl metodiky

Hlavním cílem metodiky je poskytnout návod na zpracování monitorovací zprávy o stavu památky světového dědictví a souhrnné monitorovací zprávy za všechny památky celkově s dalšími generalizovanými informacemi. Metodika navazuje na rozhodnutí Ministerstva kultury z roku 2021, které upravilo dosavadní každoroční interval přípravy zpráv na národní úrovni na dvouletý. Tato skutečnost nemohla být řešena pouhým snížením frekvence monitorovacích zpráv, ale vyžadovala i komplexní vyhodnocení povahy údajů, které budou nově shromažďovány, včetně reflexe údajů, které jsou shromažďovány v rámci mezinárodního periodického reportingu. Zároveň bylo cílem vytvořit ve struktuře soubor kapitol, které napomohou větší spolupráci na místní úrovni.

Předmět metodiky a její popis

Metodika je samostatnou příručkou k tématu monitoringu světového dědictví pro národní účely v kontextu monitoringu vyplývajícího z Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví. Nejprve proto obecně seznamuje s typy monitoringu světového dědictví a s dosavadní podobou a genezí monitoringu památek světového dědictví v České republice.

Hlavní část metodiky tvoří vlastní osnova monitorovacích zpráv, která novou strukturu doplňuje metodickými pokyny a doporučeními pro všechny kapitoly a podkapitoly. Cílem je zajistit jednotný postup při tvorbě nových monitorovacích zpráv, aby pro jejich zpracovatele, příjemce a další uživatele byly přehledné a poskytovaly možnost sledování stavu světového dědictví a nových skutečností v delším horizontu i pro jednotlivé památky navzájem.

Zdůvodnění novosti postupu

Metodika zohledňuje požadavek Ministerstva kultury na změnu četnosti přípravy národních monitorovacích zpráv z každoročních na dvouletý proces. Informace poskytované Ministerstvu kultury jako ústřednímu orgánu státní správy se stanou dokumentem odrážejícím procesy péče či trendy ve změnách pro jednotlivé památky světového dědictví. Povaha kapitol a přesnější popis jejich obsahu

a smyslu v metodické části vytváří lepší nástroj pro přímou spolupráci aktérů na místní a regionální úrovni v procesu přípravy zprávy.

Metodika navazuje na publikaci „*Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků*“ z roku 2011, jejíž pasáže určené monitoringu založeném na zpracování zpráv za každý kalendářní rok pozbývají aktuálnosti a jsou touto metodikou nahrazeny.

Uplatnění metodiky

Metodika je určena především pracovníkům odborných složek Národního památkového ústavu, kteří jsou přímými zpracovateli monitorovacích zpráv pro národní monitoring. Zároveň se předpokládá jejich využití ze strany site managerů, tedy osob určených v rámci každé památky světového dědictví, jako přímých kontaktních osob, odpovědných za řadu procesů, které se agendy světového dědictví týkají. V několika kapitolách, které se věnují tématům nad rámec samotné památkové péče (tedy především tématům spojeným s Management Planem, cestovním ruchem, propagací a edukací, tématem zapojení místních komunit či při výběru příkladů dobré praxe) je nezbytná průběžná spolupráce na přípravě monitorovací zprávy se site managery a takto byla představa součinnosti domluvena již v procesu přípravy metodiky. Tato spolupráce je oboustranně velmi přínosná, protože právě průběžný sběr informací o stavu památek světového dědictví je plně v souladu s duchem Úmluvy ochrany světového dědictví, a na národní úrovni může napomoci jejímu naplňování, zejména článků 4, 5, 27 a 29.

Metodika je díky své digitální formě k dispozici také kolektivům samosprávy památek světového dědictví a výkonným orgánům státní památkové péče, které se v různé podrobnosti a při různých příležitostech s tématem světového dědictví ve své praxi setkávají. Výkonné orgány na místní úrovni a krajské úrovni se zpravidla přímo nepodílejí na tvorbě monitorovací zprávy, ovšem mají možnost ji okomentovat v připomínkovém řízení včetně návrhu příslušné textace. Jejich bližší znalost struktury zprávy a metodických komentářů k obsahu kapitol může napomoci nejen v tomto procesu, ale celkovému pochopení komplexnosti péče o světové dědictví. Nezanedbatelným okruhem uživatelů mohou být také vlastníci nemovitostí v památkách světového dědictví, stejně jako nejrůznější společenské skupiny, místní kulturně společenské instituce, zájmová sdružení, zájemci z řad odborné i laické veřejnosti, subjekty v oboru kulturního turismu a v neposlední řadě bude možno formulované principy monitoringu uplatnit i v při vzdělávání různých cílových skupin.

1. Obecné informace k monitoringu památek světového dědictví

1.1 Co je monitoring památek světového dědictví a reporting o jejich stavu

Stav památek zapsaných na Seznamu světového dědictví je v jednotlivých členských státech Úmluvy o ochraně světového dědictví¹⁾ na základě jejího článku 29 předmětem předkládání různých zpráv, tedy reportingu. K zajištění kvalitních zpráv je proto nezbytné provádět monitorování stavu těchto památek a vytvářet podmínky pro takovou praxi. Takové zprávy mohou být pravidelné (periodické) nebo jsou z různých důvodů vyžádány k projednání na mezinárodní úrovni prostřednictvím Centra světového dědictví. Sběr informací o světovém dědictví je zároveň důležitý i pro národní účely. Z toho důvodu existují v jednotlivých státech procesy, jak průběžně podklady pro takové zprávy o stavu památek světového dědictví zajišťovat. Cílem monitoringu je vždy ověřit a zhodnotit, zda se výjimečná světová hodnota (Outstanding Universal Value, v textu je dále využívána mezinárodně zavedená zkratka OUV), pro kterou byly památky na Seznam světového dědictví zapsány, v průběhu času nemění a zda zůstává i nadále zachována ve smyslu její definice.

Prováděcí směrnice k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví²⁾ popisují různé procesy sledování stavu péče o památky světového dědictví a formy předávání informací. Pro ověření stavu ochrany a kvality správy těchto lokalit existují následující formy monitoringu:

- **Periodický reporting** (*Periodic Reporting*)³⁾ spočívá v cyklickém popisu stavu. Bývá zpracováván každých šest let pro všechny na Seznamu světového dědictví zapsané lokality. Periodický reporting je organizován a prováděn celosvětově.
- **Reaktivní monitoring** (*Reactive Monitoring*)⁴⁾ lze nazvat také *ad hoc* monitoringem. Je součástí oficiálního procesu projednávání stavu lokalit, pro které by z různých důvodů mohla být výjimečná světová hodnota ohrožena a spočívá v zajištění podkladů pro Výbor světového dědictví.

1) <https://whc.unesco.org/en/convention>

2) <https://whc.unesco.org/en/guidelines>

3) <https://whc.unesco.org/en/periodicreporting/>

4) <https://whc.unesco.org/en/reactive-monitoring/>

- **Monitoring prováděný poradními organizacemi** (*Advisory Bodies mission*)⁵⁾ je novějším typem sledování a má probíhat v případě různých rizikových situací. V některých případech se státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, rozhodnou pozvat poradní misi, která přezkoumá konkrétní problém potenciálně ovlivňující OUV památky. Poradní monitoring je vhodný v případech, kdy je třeba postupovat rychle, tedy ještě před vyjádřením Výboru pro světové dědictví.
- **Národní monitoring** není konkrétně v Prováděcích směrnících popisován a jeho organizaci a četnost si stanovuje každý stát individuálně. Tato publikace se proto věnuje zejména tématům spjatým s monitoringem, který je zaveden v České republice, a jeho obsahu.

1.2 Monitoring a reporting stavu památek světového dědictví vycházející z Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o světovém dědictví

1.2.1 Periodický reporting

Jak bylo již uvedeno, periodický reporting se provádí v šestiletých cyklech. Smluvní státy Úmluvy jsou povinny předkládat Generální konferenci UNESCO prostřednictvím Výboru pro světové dědictví zprávy o právních a správních předpisech, které přijaly, a zprávy o dalších opatřeních, která se vztahují k uplatňování Úmluvy, včetně stavu zachování jednotlivých památek světového dědictví nacházejících se na jejich území. Tato povinnost byla zavedena na konci 90. let 20. století. Periodické zprávy vypracováváné na základě jednotného dotazníku poskytují hodnocení týkající se míry zachování výjimečné světové hodnoty památek zapsaných na Seznamu světového dědictví (dále také jen Seznam) ve sledovaných obdobích. Tyto zprávy rovněž obsahují aktualizované informace o faktorech, které památku ovlivňují (negativně či pozitivně), a o případných změnách, k nimž v průběhu času u památky světového dědictví došlo.

Zprávy musí jednotlivé státy vypracovat podle formátu připraveného Centrem světového dědictví, aby bylo možné získaná data porovnat. Dotazník periodického reportingu obsahuje dvě části:

5) Funkce a detaily k takovým misím uvádějí Prováděcí směrnice v čl. 28 f) a 31 d) *Advisory missions are to be understood as missions providing expert advice to a State Party on specific matters*, <https://www.unesco.beniculturali.it/en/monitoring/>

- **Sekce I** (*Section I*) se zabývá údaji, vážícími se ke státu jako celku. Otázky proto sledují správní a legislativní opatření, která smluvní stát pro naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví aplikuje a jaká další nově přijal. Dále se poskytují informace ohledně činností přijatých k uplatňování Úmluvy spolu s podrobnostmi o zkušenostech získaných v této oblasti (tuto část vyplňuje Národní památkový ústav – generální ředitelství pro Ministerstvo kultury, které je využívá v součinnosti věcného a zahraničního odboru).
- **Sekce II** (*Section II*) se vyplňuje samostatně pro každou památku světového dědictví nacházející se na území daného státu a týká se témat vážících se přímo k jejímu stavu zachování. V této části, která obsahuje informace z místní úrovně, se vyplňují údaje související s rizikovými nebo naopak podpůrnými faktory. Tento dotazník by měl vyplňovat site manager, tedy osoba odpovědná za agendu na úrovni jednotlivé památky světového dědictví, která má z místní úrovně nejvíce přímých informací.

První cyklus periodického reportingu probíhal v období 1998–2006; každý rok vždy pro jeden z pěti regionů (pro region „Evropa a Severní Amerika“ proběhl v letech 2003–2004 a dotazoval se na památky zapsané na Seznam do roku 1998).⁶⁾ Další etapa, tentokrát již pro všechny lokality zapsané na Seznam, probíhala v období 2008–2015 (v našem regionu v letech 2012–2015).⁷⁾ Následovalo dvouletí 2016–2017, kdy měly státy prostor zpracovat vlastní priority a zlepšovat dosavadní praxi. Třetí cyklus periodického reportingu byl rozložen do let 2018–2024, přičemž region Evropa a Severní Amerika ho opět uzavíral.

V České republice byl proces určení osob odpovědných za vyplnění Sekce II dotazníků, tedy site managerů postupný. K vytvoření pozice site managera není na národní úrovni přesný právní základ, resp. zákonné zmocnění (stav 2023). I proto byly dotazníky Sekce II vyplňovány v 1. i 2. cyklu periodického reportingu na základě tehdejších rozhodnutí Ministerstva kultury pracovníky NPÚ, specializovanými na monitoring, kteří jsou z této pozice velice dobře obeznámeni se situací v dané

6) Pro region Evropa a Severní Amerika v letech 2003–2004, se shrnujícím workshopem v Berlíně v červnu 2006 – více informací viz <https://whc.unesco.org/en/activities/686/>.

7) Pro region Evropa a Severní Amerika proběhlo regionální shrnutí v prosinci 2014 ve finských Helsinkách včetně představení doporučujících aktivit v regionu, na úrovni států a odborných poradních organizací.

lokalitě a pro periodický reporting tedy byli v prvních cyklech vyzýváni přímo oni.⁸⁾ Mezitím se v České republice etabloval princip určení site managera pro každou památku světového dědictví a byly zahájeny i každoroční společné schůzky k výměně informací, zkušeností a názorů,⁹⁾ pro všechny site managery společně, s příslušnými pracovníky Ministerstva kultury a Národního památkového ústavu a zástupci dalších spolupracujících subjektů.

U 3. cyklu periodického reportingu bylo na půdě Ministerstva kultury rozhodnuto, že Česká republika tento nástroj sebehodnocení náležitě využije, a proto dotazníky Sekce II vyplnili přímo site manažeři, s poradenstvím a různou mírou součinnosti pracovníků NPÚ. Pro tuto změnu bylo také etapovitě zajištěno školení.¹⁰⁾

Na základě zpráv periodického reportingu vypracovává Centrum světového dědictví a příslušné poradní organizace Výboru pro světové dědictví dlouhodobé regionální programy pro prioritní akce nebo témata podpory a spolupráce. Součástí jsou i konzultace s dalšími experty tak, aby na další období určené programy odpovídaly jak strategickým cílům stanoveným Výborem pro světové dědictví, tak zároveň potřebám památek světového dědictví v konkrétních zeměpisných oblastech. Takové cíle dlouhodobě reflektují širší společenská témata, jakými jsou udržitelný rozvoj, adaptace na klimatické změny, v posledních letech vyvstává i potřeba sledovat genderové otázky, práva a participaci místních komunit a různých minoritních skupin apod.

-
- 8) Například v červnu 2013 NPÚ organizoval oficiální školení site managerů k tématu periodického reportingu, a to s přizváním zahraničních odborníků, zejména paní prof. Katri Lisitzin, zástupkyně ICCROM (Švédsko), členky ICOMOS, externí spolupracovnice WHC v Paříži, a Ing. arch. Lubici Pinčíkové, Pamiatkový úrad SR, Bratislava, členka ICOMOS, a tehdejšího prezidenta ČNK ICOMOS, doc. PhDr. Josefa Štulce.
 - 9) Podrobněji k této novodobé tradici: Kučová, Věra: *Fórum mládeže světového dědictví a Fórum site managerů světového dědictví*, Zprávy památkové péče, 82, č. 2/2022, s. 314–318 (https://zpp.npu.cz/artkey/zpp-202202-0018_forum-mladeze-svetoveho-dedictvi-a-forum-site-manageru-svetoveho-dedictvi.php)
 - 10) Již v roce 2019 byly dotazníky v plném rozsahu včetně vysvětlivek přeloženy do češtiny a v říjnu 2019 proběhlo jejich představení na dvoudenním školení zorganizovaném Národním památkovým ústavem, určené společně pro pracovníky NPÚ a site managery. Důraz byl kladen i na novou součást agendy monitoringu, jimiž jsou tzv. atributy OUV. Po otevření on-line verzí dotazníků v září 2022 proběhlo několik on-line setkání a společné konzultace optimálního obsahu a postupu plnění.

1.2.2 Reaktivní monitoring

Reaktivní monitoring se uplatňuje v případě, když nastanou výjimečné okolnosti, které mohou ovlivnit stav zachování konkrétní památky zapsané na Seznamu světového dědictví. Může to být na základě zprávy dotčeného státu, poradních organizací nebo i závažných informací, které Centrum světového dědictví získává z jiných zdrojů.¹¹⁾ Tento typ monitoringu se provádí zejména u těch památek, kde je potřeba zvážit, zda nemají být zapsány na Seznam světového dědictví v ohrožení. Poradními organizacemi a Výborem pro světové dědictví je pak posuzováno, zda se situace u daných památek zlepšila a mohou být z tohoto Seznamu odstraněny. Ve všech případech jsou ale státy předem vyzvány, aby prostřednictvím Centra světového dědictví předložily Výboru analytické zprávy a dopadové studie týkající se konkrétních problémů, které danou památku ohrožují. Pokud je situace neuspokojivá nebo se zhoršuje, vydá Výbor rozhodnutí, že daný stát má pozvat expertní misi odborníků (expert mission) určených poradními organizacemi a Centrem světového dědictví a že má připravit pro její průběh podrobný program.

Cílem reaktivního monitorovacího postupu Výboru je proto především zajistit, aby byla nejprve sestavena nezávislá odborná zpráva a na jejím základě byla přijata veškerá možná opatření, která zabrání vyškrtnutí památky ze Seznamu světového dědictví. V procesu je touto formou s podporou poradních orgánů nabídnuta odborná spolupráce při hledání vhodných řešení problémů, které by mohly ohrozit zachování hodnot, pro které byla památka zapsána na Seznam světového dědictví. Detaily takové akce, která zahrnuje osobní přítomnost zahraničních odborníků a je časově i finančně náročná, jsou transparentně předem projednány a předem je také určeno, jaké otázky bude mise sledovat.

1.2.3 Monitoring prováděný poradními organizacemi¹²⁾

V případech, kdy existuje pouze jedna zpráva o riziku, ale poradní orgány vyhodnotí, že je třeba postupovat rychle a zároveň opatrně, může být aktivován monitoring, který obsahuje poradní misi (advisory mission).¹³⁾ V takovém případě stát, na jehož území se dotčené světové dědictví nachází, pozve poradní orgány na poradní misi z vlastní vůle. Odborná zpráva, která je výsledkem poradní mise, může poskytnout pokyny, jak postupovat při řešení předemných rizikových situací.

11) Jde zejména o situace podle článku 174 Prováděcích směrnic.

12) <https://whc.unesco.org/en/reactive-monitoring/>

13) <https://www.unesco.beniculturali.it/en/monitoring/>

1.3 Národní monitoring památek světového dědictví

1.3.1 Národní monitoring památek světového dědictví do roku 2021

Jak bylo zmíněno v úvodní kapitole, nad rámec určení postupu při naplňování závazků k periodickému reportingu a reaktivnímu monitoringu si může smluvní stát nastavit i svůj vlastní (tedy „národní“) monitoring. V České republice je národnímu monitoringu přikládán velký význam a je užitečné připomenout, jak se postupně vyvíjel.

Ministerstvo kultury České republiky již v roce 1999 rozhodlo, že s ohledem na význam mezinárodních závazků, které se statusem světového dědictví souvisejí, bude zavedeno průběžné sledování památek zapsaných na Seznam světového dědictví a že o jeho výsledcích bude připravována každoročně zpráva. Toto průběžné monitorování na národní úrovni je vnímáno jako základní předpoklad pro splnění povinností stanovených v článku 4 Úmluvy¹⁴⁾, tj. chránit a zachovat tyto památky pro budoucí generace ve jménu celého lidstva.

Průběžným monitoringem kulturních památek zapsaných na Seznam světového dědictví, jehož výstupem byly každoroční zprávy pro Ministerstvo kultury, byly pověřeny tehdejší odborné instituce státní památkové péče. Šlo o památkové ústavy v příslušných krajích,¹⁵⁾ na jejichž území se nacházela památka světového dědictví. Koordinující roli získal tehdejší Státní ústav památkové péče. Pro první zprávy pro národní potřebu za všechny památky zapsané na Seznam světového dědictví byla operativně připravena interní *Metodika sledování památek zapsaných na Seznamu světového dědictví v České republice* jako předpoklad účinnější péče o ně.¹⁶⁾ Cílem také bylo získat základ pro snazší zpracování periodických zpráv určených pro mezinárodní účely. Tato první národní metodika měla formu interního dokumentu a nebyla vydána tiskem. Do praxe byla zavedena v roce 2000;

-
- 14) Článek 4: „Každý smluvní stát uznává, že v první řadě je jeho povinností zabezpečit označení, ochranu, zachování, prezentování a předávání budoucím generacím kulturního a přírodního dědictví uvedeného v čl. 1 a 2 a nacházejícího se na jeho území. Za tímto účelem učiní vše při maximálním využití svých vlastních zdrojů, a tam, kde je to vhodné, spolu s mezinárodní pomocí a spoluprací, zejména finanční, uměleckou, vědeckou a technickou, jakou bude moci obdržet.“
- 15) Do roku 2002 byly samostatnými Památkovými ústavu v příslušných krajích, zřizovanými přímo Ministerstvem kultury.
- 16) Na Seznamu světového dědictví bylo k roku 1999 zapsáno z České republiky „teprve“ 10 památek, a to výhradně kulturní povahy.

od té doby byl v České republice prováděn tzv. *průběžný roční monitoring statků světového dědictví*.

Pro počátky této činnosti byly příslušným pracovištěm odborné organizace státní památkové péče přiděleny mzdové prostředky, což napomohlo ke stabilizaci kapacity pro tuto činnost, u které je kontinuita velmi důležitá. Protože tehdy Ministerstvo kultury vyžadovalo zprávu každoročně, byl zaveden pojem „roční monitorovací zpráva“ a v souvislosti s tím pro pracovní komunikaci zkratka „RMZ“, která je níže rovněž použita.

Po založení Národního památkového ústavu byla od 1. ledna 2003 příprava RMZ formálně centralizována. V tehdejší ústředním pracovišti NPÚ byla organizačně přiřčena do odboru evidence a dokumentace, vlastní zprávy nadále připravovali pracovníci v územních odborných pracovištích. Praxe přípravy RMZ se stabilizovala zejména po větších organizačních změnách v NPÚ, kdy byl od roku 2009 v ústředním pracovišti (později v generálním ředitelství) a na všech dotčených pracovištích zřízen „referát památek s mezinárodním statutem“. Hlavním cílem této změny bylo více sjednotit formy sledování již zapsaných světových památek, stabilizovat pověřené pracovníky a prohlubovat jejich znalosti a v neposlední řadě i zdůraznit význam této agendy v průběžné činnosti NPÚ.¹⁷⁾ Na ústředním pracovišti byla zároveň poprvé spojena agenda monitoringu památek světového dědictví s činnostmi, které souvisejí s koordinací a metodickou pomocí pro nové nominace k zápisu na Seznam světového dědictví. To vše posílilo nejen význam agendy v NPÚ obecně, ale napomohlo efektivnějšímu sdílení poznatků z mezinárodního prostředí. Jednotlivé památky světového dědictví byly tedy průběžně monitorovány a za každý kalendářní rok byly pro tyto účely zpracovávány RMZ. Zprávy obsahovaly i fotografickou dokumentaci mapující změny v péči o památku.

V návaznosti na prvotní obecnou interní metodiku přípravy RMZ se v kolektivu pověřených pracovníků postupně hledala optimální podoba monitorovacích zpráv i způsob projednávání, respektive přijetí závěrů RMZ dotčenými subjekty. Potřeba více využívat výsledky ročního monitoringu jako preventivního nástroje vedla k nutnosti zpřesnění obsahu dosud užívané metodiky. Zprávy prvních let 21. století například nereflektovaly dostatečně tu skutečnost, že do procesu péče o světové dědictví významně vstupují kompetence krajských úřadů, které jsou

17) S tímto cílem byly v poměrně krátké době vydány také základní informační a metodické publikace, které čtenáři vůbec poprvé v českém jazyce souhrnně vysvětlily principy sestavování Seznamu světového dědictví a přiblížily mechanismus, postupy a základní pojmy, které s Úmluvou o ochraně světového dědictví obecně souvisejí.

prvoinstančním orgánem státní správy pro významné části světového dědictví; v řadě lokalit, které jsou solitérní povahy, dokonce jediným z hlediska rozhodování o jejich obnově. Stejně tak nebyla ve zprávě dostatečně akcentována pozitivní skutečnost, že Ministerstvo kultury od roku 2008 otevřelo nový významný nástroj pro finanční podporu kulturních památek zapsaných na Seznam světového dědictví¹⁸⁾.

Česká republika rovněž postupně získávala zkušenosti s tzv. reaktivním monitoringem (viz výše), což je z hlediska mezinárodních závazků vždy zásadní téma, které se musí v národní zprávě náležitě projevit. Dokument sestavovaný v NPÚ se tak stal významnou pomocí pro přípravu podkladů a programu příslušných expertních misí.

V roce 2011 proto NPÚ vydal metodickou publikaci sdružující několik témat spojených se světovým dědictvím,¹⁹⁾ která získala certifikaci Ministerstva kultury pro tuto agendu. Publikace kromě dalších textů obsahovala jasnou strukturu pro RMZ, vytvořila prostor pro oficiální zapojení krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností do celého systému a pro větší zapojení site managerů do výstupů z národního monitoringu. Struktura byla nastavena tak, aby mohla účinněji indikovat závažné problémy v oblasti ochrany a správy památek.

Ze strany NPÚ, který byl nadále hlavním zpracovatelem těchto materiálů, se hodnocení soustředilo především na vytipování faktorů, které ohrožují, či potenciálně mohou ohrozit výjimečnou světovou hodnotu jednotlivých památek světového dědictví. Tím dostaly zprávy předávané Ministerstvu kultury také vyšší váhu a zároveň se jejich obsah stal respektovanější u dotčených orgánů státní správy, samosprávy a dalších aktérů. Součástí struktury bylo zdůraznění role dalších subjektů, z nichž některé – zejména výkonné orgány státní správy, se staly nepominutelnou součástí procesu přípravy RMZ, neboť k ní připravovaly stanovisko. Návazně se v průběhu přípravy RMZ prohlubovaly principy spolupráce NPÚ s pracovníky úřadů a dalšími poskytovateli informací, které jinak NPÚ ve své základní působnosti nezjišťuje.

18) <https://www.mkcr.cz/program-podpory-pro-pamatky-svetoveho-dedictvi-drive-unesco-cs-279>

19) Metodika byla součástí publikace, kterou k nastavení jednotných procesů v agendě vydal Národní památkový ústav: Vlčková, Jitka, Kučová, Věra, Beneš, Michal. *Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků*. Odborné a metodické publikace, sv. 42. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2011. 102 s.

Již od konce 90. let 20. století zároveň narostl význam koncepčního dokumentu, pro který byl v českém prostředí převzat mezinárodně užívaný pojem Management Plan. Stal se materiálem požadovaným pro všechny památky již zapsané na Seznamu a následně se také stal povinnou a pečlivě prověřovanou součástí každé nové nominační dokumentace.²⁰⁾ Z téhož důvodu byla doporučena struktura k jeho obsahu, spolu s obecným úvodem o jeho významu, zařazena do výše zmíněné publikace NPÚ z roku 2011.

Do přípravy roční monitorovací zprávy o stavu památky světového dědictví byli postupně zapojováni i ti, kdo mají odpovědnost za správu dotčené památky a kdo se účastní procesu obnovy ve všech jeho segmentech. V České republice se zároveň zejména v posledním desetiletí dařilo ustavit příslušné kolektivy na místní úrovni přímo dedikované statusu světového dědictví. Nazývají se zatím různě: řídicí skupina, pracovní skupina, obecně ale naplňují mezinárodně používaný pojem „steering group“. RMZ se proto postupně staly v různé míře předmětem projednávání také při setkání těchto řídicích skupin, i když primárně jsou nadále určeny pro potřeby Ministerstva kultury a konečnou redakci a hlavní autorství má trvale Národní památkový ústav.

1.3.2 Národní monitoring památek světového dědictví od roku 2021

Do roku 2018 se příprava RMZ týkala dlouhodobě stabilizovaného počtu 12 památek světového dědictví.²¹⁾ Od roku 2019 se týmům pod vedením Ministerstva kultury a s přispěním NPÚ podařilo na Seznam světového dědictví zapsat několik dalších památek z České republiky, vesměs územně velkého rozsahu. Tři z nich jsou přitom mezinárodní sériové povahy. Velmi složitou strukturu mají zejména součásti sériové mezinárodní památky *Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří* (22 komponent plošně různě rozsáhlých) a série *Slavná lázeňská města Evropy* (11 měst v sedmi státech). V roce 2021 Česká republika také získala první položku přírodního světového dědictví, shodou okolností rovněž mezinárodní sériové povahy, kterou jsou *Dlouhověké bukové lesy a pralesy Karpat a dalších oblastí Evropy*.

20) Management Plan by měl průkazně doložit nejen to, že je o hodnoty památky světového dědictví pečováno, ale že i do budoucna bude o jeho hodnoty řádně postaráno, včetně personálních a finančních souvislostí.

21) Na dlouhých šestnáct let byla posledním úspěšným zápisem na Seznam sériová památka s názvem *Židovská čtveř a bazilika sv. Prokopa v Třebíči*, zapsaná v létě 2003. Další dvě nominace byly úspěšně dokončené až v roce 2019.

Je samozřejmé, že již v procesu nominace, ale i pro nastavení návazné péče, bylo nezbytné vytvořit řídicí skupiny a pracovní kolektivy, které se nadále scházejí a zapojují se do společné odpovědnosti za uchování hodnot. Do kolektivů řídicích skupin jsou zváni jako stálí členové, nebo ad hoc hosté pracovníci NPÚ nebo i Ministerstva kultury, což pro odpovědné plnění takové role klade nároky na časovou kapacitu, ale zároveň přispívá efektivní průběžné spolupráci a odbourávání formálního přístupu.

Mnohaleté zkušenosti s dosavadním ročním systémem sestavení RMZ zároveň objektivně prokázaly, že ne v každém kalendářním roce dochází k tak zásadním, novým skutečnostem, aby bylo potřebné zprávy v plném rozsahu sestavovat každoročně. S přibývajícím množstvím památek světového dědictví a s komplexností těch sériových objektivně narostla zátěž jak na finalizaci RMZ, tak v neposlední řadě na možnosti praktického využití v rámci Ministerstva kultury.

V roce 2021 proto ministerstvo rozhodlo, že zprávy národního monitoringu budou dodávány ve dvouletém cyklu. Národní památkový ústav byl opět pověřen přípravou metodického materiálu, na jehož základě by proces pokračoval tak, aby bylo navázáno na všechny dobré zkušenosti a nedošlo jen k formální úpravě.

Výzva ke změně se časově setkala s přípravou regionu Evropa a Severní Amerika na vyplnění již 3. periodického reportingu, ke kterému Centrum světového dědictví připravilo obecné dotazníky (viz výše). Struktura a povaha otázek mezinárodního reportingu tak mohla inspirovat úpravu struktury národní zprávy, neboť sbírání podobných dat a sledování stejných rizikových nebo rozvojových faktorů na mezinárodní a národní úrovni je správnou synergií obou typů monitoringu stavu světového dědictví.

V České republice se zároveň od roku 2017 podařilo zavést princip vzájemného setkávání site managerů se zástupci Ministerstva kultury a Národního památkového ústavu. V tomto ohledu bylo navázáno na trend, který byl založen v mezinárodním prostředí.²²⁾ Systém sestavování zprávy kapacitou NPÚ se postupně dařilo více provázat právě s rolí site managerů, jejichž pozice se v prvních desetiletích po přistoupení k Úmluvě o ochraně světového dědictví teprve rozvíjela.²³⁾

22) Viz článek https://zpp.npu.cz/artkey/zpp-202202-0018_forum-mladeze-svetoveho-dedictvi-a-forum-site-manageru-svetoveho-dedictvi.php.

23) Informace o tom, zda má památka světového dědictví site managera a Management Plan byla sice zodpovídána kladně, v praxi však určení těchto významných osob a zajištění zmíněných plánů péče bylo mnohde složitým a mnohaletým procesem.

Výzva Ministerstva kultury k úpravě procesů spojených s národním monitoringem a k přechodu na bienální zprávy byla využita pro širší reflexi dosavadního systému. Stabilizované postupy přípravy stávajících RMZ a rozvíjející se pravidelné osobní setkávání se site managery bylo příležitostí získat podněty k úpravě obsahu zpráv od širšího kolektivu dosud přímo zapojených osob a subjektů.²⁴⁾ Přechod na dvouleté zprávy vyžadoval i změnu zavedeného názvu. Dosavadní „roční monitorovací zpráva“ (RMZ) je změněna na „monitorovací zprávu“ (MZ). Dvouletou povahu obecný název dokumentu nereflektuje, sledované období bude uvedeno vždy v hlavičce a tiráži.

Upravená struktura zpráv národního monitoringu navazuje na všechny zkušenosti z více než dvacetiletého procesu. Není radikální změnou, ale má za cíl eliminaci nadbytečných detailů a opakování tzv. stabilních údajů. Ve zprávě se významnější měrou uplatňují také odkazy na elektronické zdroje. Předpokládá se důslednější využití pokroku v informacích, které jsou dostupné na internetových stránkách dotčených úřadů, samospráv a dalších aktérů.²⁵⁾

Po více než dvaceti letech uplatňování národního monitoringu lze zároveň konstatovat, že průběžná spolupráce Národního památkového ústavu a aktérů do doplňování a připomínkování zpráv je mnohostranně velmi přínosná. Právě průběžný sběr informací o stavu památek světového dědictví je plně v souladu s duchem Úmluvy o ochraně světového dědictví, a na národní úrovni může napomoci jejímu naplňování, zejména článků 4, 5, 27 a 29. Právě tyto články přesněji specifikují četné závazky smluvních států Úmluvy. Státy nominací cenných součástí svého kulturního a přírodního dědictví deklarují, že je vnímají jako dědictví, o něž pečují ve jménu celého lidstva tak, aby se z jejich hodnot mohly těšit i budoucí generace, a monitorování stavu je logickou součástí takové péče.

24) Pro tento účel proběhlo v období podzim 2021–jaro 2022 i dotazníkové šetření, které umožnilo získat představu o majoritních názorech na smysl, hloubku a obsah národního monitoringu.

25) Dosavadní praxe příprav, konzultací a připomínkování zpráv již delší dobu probíhala v elektronické formě a vkládání hyperlinkových odkazů může národní zprávy nejen obohatit, ale zároveň zjednodušit oproti vypisování či interpretaci údajů z jinde dostupných zdrojů.

2. Metodický návod k přípravě zpráv národního monitoringu památek světového dědictví

Systematické monitorování památek světového dědictví a předkládání národních zpráv Ministerstvu kultury má být nadále nástrojem pro zlepšení jejich správy a péče o ně. Monitorovací zprávy zpracováváné s vyšší mírou komunikace na místních úrovních se již při jejich sestavování mohou stát jedním z nástrojů preventivní ochrany, která napomůže lepšímu zachování a posílení výjimečné světové hodnoty příslušné památky světového dědictví (OUV).

Cílem této metodiky je zajistit jednotný postup při tvorbě nových bienálních zpráv, aby pro jejich příjemce a další uživatele byly přehledné a poskytovaly možnost sledování stavu světového dědictví a nových skutečností v delším horizontu i pro jednotlivé památky navzájem.

Metodický materiál je zde představen formou struktury samotné monitorovací zprávy opatřené výkladovými komentáři a doporučeními pro všechny kapitoly a podkapitoly, a to jak pro monitorovací zprávy za jednotlivé památky, tak i pro souhrnnou monitorovací zprávu.

I po dílčích změnách pojetí (viz výše) spočívají monitorovací zprávy hlavně v popisném hodnocení stavu světového dědictví. Ve své výsledné podobě tedy budou především průběžným textem. Závaznost struktury k přípravě monitorovací zprávy spočívá zejména v dodržování číslování kapitol, aby bylo možno sledovat časové návaznosti nebo paralely s dalšími památkami světového dědictví v České republice. Detailně lze některé kapitoly modifikovat podle typu památky, případně vkládáním další hierarchie číslování.

Všechny názvy kapitol a rubrik jsou v celkovém obsahu uvedeny také v anglickém jazyce. Důvodem je snaha o obecnou uživatelskou edukaci v pojmosloví agendy světového dědictví v národním prostředí. Mnohé názvy jsou totožné s terminologií použitou v mezinárodních dotaznících 3. cyklu periodického reportingu, nebo z ní vycházející.

2.1. Souhrnná monitorovací zpráva o památkách České republiky zapsaných na Seznamu světového dědictví

Konvolut zpráv za jednotlivé památky světového dědictví pro Ministerstvo kultury doprovází souhrnná monitorovací zpráva popisující zobecňující informace na národní úrovni. Základ takové „souhrnné zprávy“ Národní památkový ústav již v minulých letech posílal Odboru památkové péče Ministerstva kultury formou samostatné přílohy k předávacímu dopisu, jejíž rozsah nebyl zanedbatelný, lišil se ale formou adjustace. Téma deficitu „národní zprávy“ bylo také zmiňováno účastníky sběru podnětů k úpravě národního monitoringu, který probíhal v letech 2021 až 2022 (viz výše).

Nezanedbatelnou inspirací pro doplnění některých kapitol byla celková povaha mezinárodního Periodického reportingu, který rovněž odděluje „generalizované informace“ (dotazník Sekce I) a dotazníky pro jednotlivé památky světového dědictví (dotazníky Sekce II). Nastavení paralely s takovým pojetím v národní praxi může napomoci průběžnému sběru údajů i pro tyto účely.

Od roku 2021 má Česká republika také památku přírodního světového dědictví a národní souhrnná zpráva tedy umožňuje zařadit komentáře, které se týkají obecného právního rámce České republiky a údajů, které nejsou pro všechny jednotlivé památky světového dědictví relevantní. Národní památkový ústav jako zpracovatel zpráv tak touto cestou posílí mezioborovou a meziresortní spolupráci.

Struktura zprávy rozděluje informace podle povahy údajů do dvou hlavních částí (A a B). Část A se věnuje přehlednému hodnocení stavu světového dědictví v České republice za sledované období se zobecněním informací podle několika tematických okruhů pro příjemce zprávy, tedy pro Ministerstvo kultury. Část B shrnuje sledované období za jednotlivé památky České republiky zapsané na Seznamu světového dědictví; obsahuje sumární pasáže (optimálně citace) z jednotlivých zpráv v jednotné struktuře.

Metodický návod k přípravě souhrnné monitorovací zprávy o stavu památek světového dědictví

TITULNÍ LIST

SOUHRNNÁ MONITOROVACÍ ZPRÁVA O PAMÁTKÁCH ČESKÉ REPUBLIKY
ZAPSANÝCH NA SEZNAM SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ
SUMMARY MONITORING REPORT OF THE PROPERTIES OF THE CZECH
REPUBLIC INSCRIBED ON THE WORLD HERITAGE LIST

Sledované kalendářní období
Monitored period

OBSAH

Seznam kapitol zprávy
List of report chapters

A. SOUHRNNÁ ZPRÁVA

A.1 Souhrnné hodnocení stavu světového dědictví v České republice za sledované období

General assessment of the state of World Heritage in the Czech Republic in the monitored period

Obecné shrnutí vyplývající z předkládaných zpráv pro konkrétní památky světového dědictví v ČR („Monitorovací zprávy“), hodnocení stavu světového dědictví za sledované období, případně ve vztahu k období předcházejícímu. Možno referencovat k nejprůkaznějším příkladům, které by měly být indikovány i v části B.

Formulace, jak lze zobecnit naplňování Úmluvy o světovém dědictví na národní úrovni ve sledovaném období.

Případná doporučení pro Ministerstvo kultury jako příjemce zpráv národního monitoringu.

A.2 Vývoj všeobecné strategie a právní rámec ve sledovaném období

General policy development and legal framework in the monitored period

A.2.1 Hlavní národní právní předpisy týkající se kulturního a/nebo přírodního dědictví

Principal pieces/legislation of national cultural and/or natural heritage legislation

Kapitola umožňující komentář k aktuálnímu obecnému právnímu rámci, resp. hlavním změnám ve sledovaném období.

Aktuální název památkového zákona a jeho případné hlavní úpravy ve sledovaném období.

Další legislativa na úseku státní památkové péče, jež vznikla ve sledovaném období a týká se ochrany, péče o zachování a prezentace kulturního dědictví, jež je součástí světového dědictví. Stavební zákon, Zákon o ochraně přírody a krajiny, Lesní zákon, Vodní zákon, Lázeňský zákon, případně další, optimálně s odkazem na e-Sbíрку, kde je plná aktuální verze. (Kapitola váže na informace uvedené v kapitole A.3.1 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.2.2 Další důležité právní předpisy, koncepční, metodické a jiné materiály týkající se kulturního a/nebo přírodního dědictví

Other pieces of legislation, strategic, methodological, and other texts in relation to cultural and/or natural heritage

Informace, jaké vznikly další významné zákony, relevantní podzákonné právní předpisy (nařízení vlády, vyhlášky ministerstev, důležité předpisy krajů) a případně relevantní koncepce (schvalované usnesením vlády, zastupitelstvem kraje, ...), týkající se ochrany, péče o zachování a prezentace kulturního (a/nebo přírodního) dědictví, jež je součástí světového dědictví, a které nejsou uvedeny v předchozí odpovědi.

Příležitost stručně představit i nové metodické materiály, jež lze v péči o světové dědictví aplikovat; nejlépe s odkazem na webovou stránku, kde jsou blíže specifikovány. (Kapitola váže na informace uvedené v kapitole A.3.4 a A.3.5 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.2.3 Začlenění péče o zachování a ochranu kulturního (a přírodního) dědictví do dalších strategií a programů

Integration of the conservation and protection of cultural (and natural) heritage into other sustainable development strategies and programmes

Informace, zda bylo ve sledovaném období zaznamenáno začleňování obecné péče o zachování a ochranu kulturního (a přírodního) dědictví jakožto strategického prvku do národních strategií, strategií udržitelného rozvoje a dalších národních dokumentů (např. strategie týkající se veřejného prostoru, dokumenty k adaptaci na klimatické změny, plány k připravenosti na rizika, místní metodiky apod.) (Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.3.2 a C.3.3 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.3 Přehled záležitostí projednávaných s Centrem světového dědictví a rozhodnutí a doporučení Výboru světového dědictví ve sledovaném období

Matters discussed with the World Heritage Centre, decisions of the World Heritage Committee, and its reflections on a national level in the monitored period

Seznam záležitostí, které se na úrovni jednotlivých památek světového dědictví a jejich okolí ve sledovaném období řešily, řeší, či budou řešit

s Centrem světového dědictví. Seznam všech rozhodnutí a doporučení, která Výbor pro světové dědictví vydal k jednotlivým památkám v předchozím a ve sledovaném období včetně informace o jejich implementaci či informace o následné reakční monitorovací misi. Pokud jsou Rozhodnutí Výboru a/nebo následná zpráva již zveřejněny na webu, možno přidat odkaz.

A.4 Hlavní rizikové faktory s dopadem na stav světového dědictví v ČR **Main risk factors with an impact on the state on the state of conservation of WH in the ČR**

Přehled (seznam) rizikových faktorů, jak jsou komentovány v základní struktuře jednotlivých zpráv, resp. souhrnné vyhodnocení toho, které rizikové faktory se ve sledovaném období projeví nejvýrazněji, které jsou stabilizované a pro které z nich jsou projevy spíše zanedbatelné. Komentář trendu ve vztahu k předchozímu sledovanému období. Samostatně je zde komentována situace pro obnovitelné zdroje energie (např. fotovoltaické systémy, větrné elektrárny). (Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.1 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.5 Zhodnocení naplňování Management Planů **Evaluation of the implementation of Management Plans**

Komentář (na základě souboru jednotlivých zpráv) k míře naplňování jednotlivých Management Planů a zhodnocení SWOT analýzy jednotlivých MP. Uvedení informace o případné finanční podpoře k tvorbě MP z Programu podpory pro památky světového dědictví MK a zhodnocení využití. (Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.4 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.6 Finanční zdroje a jejich využití **Financial resources and their use**

Komentář (na základě souboru jednotlivých zpráv) k financování péče o památky světového dědictví na národní úrovni, jejich prezentace a propagace ve sledovaném období a porovnání s předchozím obdobím. Shrnutí

existence nejdůležitějších zdrojů pro čerpání finančních prostředků, např. specifické krajské či místní programy, nové příležitosti.
(Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.5 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.7 Subjekty pro identifikaci, ochranu, péči o zachování a prezentaci kulturního (a přírodního) dědictví na národní úrovni

State of services for the identification, protection, conservation, and presentation of cultural (and natural) heritage on the national level

Komentář (na základě souboru jednotlivých zpráv) k existenci a míře spolupráce hlavních agentur/institucí odpovědných za kulturní a/nebo přírodní dědictví za identifikaci, ochranu, péči o zachování a prezentaci tohoto dědictví. Neopakují se konkrétní údaje, kapitola má zobecnit situaci v ČR celkově a vývoj za sledované období.

A.8 Lidské zdroje a budování kapacit za sledované období

Human resources and capacity building in the monitored period

A.8.1 Vzdělávání, vědecké činnosti a projekty, informovanost, využívání zahraničních materiálů

Education, scientific activities and projects, and awareness building; use of international materials

Souhrnný komentář (na základě souboru jednotlivých zpráv) k novým skutečnostem vážícím se k šíření osvěty ohledně ochrany a péče o zachování světového kulturního (a přírodního) dědictví mezi osobami, které mají rozhodující pravomoci, majiteli nemovitostí a laickou veřejností, a zejména mezi mládeží.

Jakékoli další informace obsahující za sledované období zviditelnění výuky zaměřené na světové dědictví, včetně témat blízkých či souvisejících významných skutečností.

Využívání materiálů Centra světového dědictví, dokumentů schválených Výborem světového dědictví nebo Valným shromážděním smluvních států Úmluvy o ochraně světového dědictví jako referenčních textů do některých materiálů na národní úrovni, případně zda byly některé z nich nebo jejich významné pasáže přeloženy do českého jazyka a interpretovány.

(Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.7.2 a C.7.3 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.8.2 Stav a změny personálních kapacit

State and capacity-related changes of relevant personnel

Komentář (na základě souboru jednotlivých zpráv), jak dostupné lidské zdroje odpovídají potřebám efektivní péče o zachování, ochrany a prezentace kulturního a přírodního dědictví, resp. k jakým hlavním změnám došlo ve sledovaném období.

Doporučení v oblasti potřeb budování kapacit pro péči o zachování, ochranu a prezentaci světového kulturního (a přírodního) dědictví v ČR. Popis priorit pro potřebná školení různých cílových skupin z hlediska postupného budování kapacit pro péči o zachování, ochranu a prezentaci světového kulturního (a přírodního) dědictví v ČR (např. ve vztahu k manuálu Strategie světového dědictví pro budování kapacit / The World Heritage Capacity Building Strategy, 2011).

A. 9. Spolupráce a partnerství na národní a mezinárodní úrovni

Partnerships and cooperation at the national and international level

A.9.1 Partnerství na národní úrovni, zapojení mladé generace a dobrovolnictví

Partnerships at the national level, involving young generation and volunteering

Informace k případnému zapojení památek světového dědictví do aktivit programu UNESCO, zejména ve vztahu k mladé generaci („Světové dědictví v rukou mladých“/World Heritage in Young Hands). Informace, zda byly ve sledovaném období zaznamenány činnosti sloužící ke zlepšení porozumění světovému kulturnímu (a přírodnímu) dědictví a podpoře rozmanitosti a mezikulturního dialogu mezi dětmi a/nebo mládeží.

(Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.7.2 a C.7.3 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.9.2 Mezinárodní spolupráce a partnerství – obecně a u památek světového dědictví mezinárodní povahy

International cooperation and partnerships in general and for transnational World Heritage properties

Souhrnné informace týkající se spolupráce s dalšími smluvními státy Úmluvy v oblasti kulturního (a přírodního) světového dědictví nebo odpovídajícími partnery ve sledovaném období;

Obecně aktivity s mezinárodním charakterem, které byly zaznamenány pro památky světového dědictví na úrovni státní, krajské či místní (ad hoc spolupráce, konference, dlouhodobější partnerství).

(Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.7.5 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

A.10 Příklady dobré praxe v implementaci Úmluvy o světovém dědictví na národní úrovni ve sledovaném období

Good practice in the implementation of the World Heritage Convention on the national level in the monitored period

Tato kapitola umožňuje zviditelnit za sledované období příklady dobré praxe v oblasti ochrany, identifikace, péče o zachování nebo správy světového dědictví prováděné na národní úrovni, budování kapacit, vzdělávání, spolupráce apod.

Kromě výčtu lze uvést komentář z hlediska významnosti v rámci celé ČR (odkaz na konkrétní zprávu o některé památce světového dědictví), kde se ve sledovaném období podařila významnější akce obnovy nebo z oblasti „měkkých projektů“ a další praxe, které byly více prezentovány nebo dokonce společensky oceněny na národní či jiné úrovni.

Souhrnně uvést komentář, zda došlo z hlediska NPÚ k příkladnému postupu při aplikaci některého ze zdrojů obnovitelné energie.

(Kapitola váže na informace uvedené v kapitole C.9 monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví.)

B. Památky ČR zapsané na Seznamu světového dědictví – shrnutí sledovaného období (v pořadí jejich zápisu na tento Seznam)
Properties of the Czech Republic inscribed on the World Heritage List – summary of the monitored period (in the order of their entry on the List)

- Historické centrum Prahy (1992)
- Historické centrum Českého Krumlova (1992)
- Historické centrum Telče (1992)
- Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře (1994)
- Kutná Hora: historické centrum města s kostelem sv. Barbory a katedrála Panny Marie v Sedlci (1995)
- Lednicko-valtická kulturní krajina (1996)
- Historická vesnice Holašovice (1998)
- Zahrady a zámek v Kroměříži (1998)
- Zámek v Litomyšli (1999)
- Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci (2000)
- Vila Tugendhat v Brně (2001)
- Židovská čtvrť a Bazilika sv. Prokopa v Třebíči (2003)
- Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří (2019)
- Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem (2019)
- Slavná lázeňská města Evropy (2021)
- Dlouhověké bukové lesy a pralesy Karpat a dalších oblastí Evropy (2021)
- Žatec a krajina žateckého chmele (2023)
- *(další památky v budoucnu na Seznam zapsané)*

Tato část B souhrnné zprávy obsahuje sumární pasáže (optimálně citace) z jednotlivých zpráv v této struktuře:

- **Řídící skupina (Steering group):** základní informace o existenci, složení (včetně afilice k instituci) či povaze změny ve sledovaném období, informace o četnosti zasedání.
- **Management Plan:** krátké shrnutí informací, jež popisují postup naplňování existujícího dokumentu.
- **Nejúžnamnější vlastníci:** lze-li uvést většinového vlastníka, případně další významné vlastníky na území památky. V případě velkého množství malých vlastníků lze pouze konstatovat.
- **Atributy:** uvedení seznamu a stavu atributů tak, jak jsou uvedeny v monitorovací zprávě (v kapitole C.2.1) pro danou památku.

- **Rozhodnutí Výboru pro světové dědictví:** pokud ve sledovaném období došlo k Rozhodnutí Výboru, uvést číslo rozhodnutí.
 - **Využití loga UNESCO a Světového dědictví:** uvést, zda bylo logo využito a případně kde (přímo v lokalitě, webové stránky, prezentační materiály)
 - **Souhrn doporučení a návrhů** na opatření k odstranění nedostatků.
-

C. INFORMACE O ZPRACOVATELI A PODPIS

Preparer

Jméno zpracovatele a/nebo kolektivu autorů souhrnné zprávy, základní kontakty

Podpis jménem NPÚ

Signature on behalf of the National Heritage Institute

Jméno a podpis generální ředitelky / generálního ředitele, datum

D. PŘÍLOHY

ANNEXES

Souhrnná tabulka s přehledem kontaktů a hlavních sledovaných aspektů (jen digitální).

Další vhodné souhrnné informace ke sledovanému období.

E. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

LIST OF ABBREVIATIONS USED

(zkratky shodné s NMZ jednotlivých lokalit, popř. redukce dle užití v souhrnné zprávě)

2.2 Monitorovací zpráva za konkrétní památku světového dědictví

Obsah monitorovací zprávy je tematicky velmi pestrý, přesahuje obecnou působnost památkové péče. Sledované jevy a skutečnosti v zásadě zůstávají pro nyní bienální zprávy obdobné, jak tomu bylo ve zprávách každoročních. S pokrokem v dostupnosti mnoha informací na internetu by však zpráva měla na takové prameny spíše odkazovat, než je mechanicky v úplnosti přebírat a kopírovat. Je samozřejmě možné z pohledu zpracovatele zprávy takové informace okomentovat či v případě nepřesnosti je i interpretovat. To zároveň znamená, že z množství informací, které se každé památce týkají, mají být odpovědně vybrány právě ty podle jejich relevance k OUV památce a vyhodnoceny autorem/autory monitorovací zprávy.

Hlavním výchozím dokumentem pro přípravu monitorovací zprávy za konkrétní památku světového dědictví je od počátku této praxe definice výjimečné světové hodnoty (tzv. OUV²⁶), jak je prezentována na stránkách Centra světového dědictví a v české verzi například na stránkách Národního památkového ústavu a měla by sledovat změny ve vztahu k době zápisu na Seznam světového dědictví.

Pro korektní reflexi změn v rámci památek světového dědictví (pozitivních či negativních) by měla být přiměřeně využívána i původní nominační dokumentace k návrhu na zápis na Seznam světového dědictví a příslušné rozhodnutí Výboru světového dědictví týkající se zápisu památky na tento Seznam, neboť obsahuje i pasáže popisující stav památky, nebo příslušného památkového území v době nominace, což je důležitý referenční text.

Dalšími důležitými materiály, které by zpráva národního monitoringu měla zohlednit a okomentovat, jsou aktuální rozhodnutí Výboru světového dědictví týkající se dané památky (pokud taková existují). Zpracovatel zprávy by měl znát aktuální verzi Prováděcích směrnic pro naplňování Úmluvy, příslušné Periodické zprávy k dané památce, zejména pasáže indikující faktory na památku působící, potřebná opatření do budoucna, která byla v těchto dotaznících formulována a další teze, na které je potřebné navazovat. Nově je pro zprávu národního monitoringu více zdůrazňován Management Plan, který by měl mít zpracovatel vždy v aktuální verzi k dispozici a zpráva by měla jeho naplňování hodnotit.

26) K definici OUV viz Kučová, Věra, Bukovičová, Olga. *Světové dědictví a Česká republika*, Praha 2018.

Atributy výjimečné světové hodnoty

Oproti dosavadní praxi je nově – podobně jak tomu bylo u dotazníků 3. cyklu Periodického reportingu – v národním monitoringu kladen důraz na tzv. **atributy**, které vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu.²⁷⁾ Tyto atributy OUV jsou tématem velmi rozvíjeným v posledních letech jak u nových nominací, tak při posuzování možných dopadů plánovaných, nebo probíhajících změn. Tento do jisté míry „výběrový princip“ zcela neodpovídá komplexnímu hodnocení dotčených míst z hlediska národní památkové ochrany, aplikované na základě zákona o státní památkové péči, jehož aplikace například v památkových územích vyžaduje sledování všech nemovitostí. Výčet atributů OUV totiž akcentuje určité rysy výjimečnosti, takže by mohl svádět k bagatelizaci možných dopadů změn na tato místa z hlediska kulturních hodnot, jak jsou chráněny v duchu památkového zákona. Zejména pro územně rozsáhlé památky světového dědictví (historická centra měst, rozsáhlé kulturní krajiny) však výčet atributů OUV umožňuje koncentrovat pozornost při péči o danou lokalitu a obsah zpráv monitoringu na hlavní aspekty.

U památek územní povahy proto není cílem mezi atributy vyjmenovávat všechny jednotlivé kulturní památky, ale obecné charakteristiky, společné pro hlavní typy staveb, nebo částí území a krajiny, které jsou pro popis konkrétní památky světového dědictví určující. Vhodná definice atributů, jež jsou nositeli výjimečné světové hodnoty, slouží jako účinný nástroj pro správnou definici ochrany a správy památky. Další kulturní a přírodní hodnoty místa ale zůstávají významné pro národní praxi, jsou například součástí územně analytických podkladů procesu územního plánování apod. Jen nejsou blíže popisovány pro účely národního monitoringu světového dědictví.

Spolupráce při přípravě monitorovacích zpráv

Na základě kolektivního vyhodnocení dosavadní praxe byl kladen důraz na zjednodušení struktury zprávy, resp. na vyloučení opakujících se témat. Struktura monitorovací zprávy za konkrétní památku rozděluje informace podle povahy do tří hlavních částí (A, B, C), kde část A uvádí stabilní údaje, část B uvádí souhrnné hodnocení sledovaného období a část C se podrobně věnuje hodnocení stavu památky.

27) Atributy OUV byly v rámci NPÚ a komunikace s partnery formulovány zhruba od roku 2018 s cílem sjednotit se na detailu popisu a z hlediska obdobných typů (kulturního) dědictví. Jejich pojmenování rovněž usnadňuje koncentrovat se ve zprávě na hlavní aspekty hodnoty.

Část C s podrobným hodnocením stavu památky je jádrem zprávy s největším objemem nových informací za sledované období. Autor zprávy přitom může tam, kde to odpovídá jeho poznatkům, stručně sdělit, že nenastaly nové skutečnosti; ale i relativně neměnný stav by přitom měl být stručně popsán. Zpráva by tedy neměla mechanicky odkazovat na zprávy předchozí, neboť dohledávání předchozích faktů touto cestou není uživatelsky komfortní.

Jednou z hlavních „novinek“ monitorovacích zpráv pro jednotlivé památky světového dědictví, navazujících na konzultace s hlavními partnery, je zařazení kapitol, ve kterých je více komentována spolupráce na místní úrovni.²⁸⁾ Struktura oddílu C výslovně předpokládá, že kapitoly C.4–C.9 budou vyplňovány průběžně společně se site managery (a jejich prostřednictvím s dalšími aktéry a partnery na místní úrovni), což by dvouletý cyklus zpráv měl časově umožnit. Jedna z významných změn oproti praxi do roku 2021 spočívá v tom, že dvouletý proces časově umožní užší průběžnou spolupráci pracovníka monitoringu NPÚ, site manažera a dalších zainteresovaných aktérů; vytváří se také větší prostor pro sledování toho, jak je naplňován Management Plan a jaké jeho části jsou vyčerpány, nebo vyžadující aktualizaci.²⁹⁾ Užší spolupráce při sběru informací o stavu památky je velmi přínosná pro všechny zúčastněné strany, neboť napomáhá naplňování Úmluvy na národní úrovni.

28) Vyhodnocení dotazníků o zkušenostech se spoluprací na národním monitoringu ukázalo, že např. site manageri nebo dotčené výkonné orgány památkové péče nechtějí psát „vlastní zprávy“, ale jsou ochotni participovat více než jen formulací „souhrnného názoru“ k již prakticky hotové, v NPÚ sestavené zprávě, jak tomu bylo v praxi prvních desetiletí.

29) Původní roční cyklus monitoringu spojený s vnitřním a vnějším připomínkovým řízením a příslušnými editačními fázemi v zásadě takovou spolupráci z časových důvodů obvykle neumožňoval a stal se i rutinním procesem s cílem dostat příslušným termínům.

Metodický návod k přípravě zpráv národního monitoringu památek světového dědictví

TITULNÍ LIST

MONITOROVACÍ ZPRÁVA / KONKRÉTNÍ PAMÁTKA SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ
MONITORING REPORT / SPECIFIC WORLD HERITAGE PROPERTY

Oficiální název památky světového dědictví
Name of the World Heritage Property

Sledované kalendářní období
Monitored period

OBSAH

Seznam kapitol zprávy
List of report chapters

ZÁKLADNÍ ÚDAJE KE ZPRÁVĚ (TABULKA)

Oficiální název památky světového dědictví
Name of the World Heritage Property

Sledované kalendářní období
Monitored period

Organizace (pracoviště NPÚ) a osoba(y) pověřená(é) přípravou zprávy
The organization and the person(s) in charge of preparing the report

Datum vypracování prvního znění monitorovací zprávy
Date of the elaboration of the first version of the report

Datum předložení prvního znění zprávy site managerovi a příslušnému výkonnému orgánu státní památkové péče k doplnění
Date of submission of the first version to the site manager and to the relevant executive body of state heritage conservation

Datum finálního znění monitorovací zprávy po zapracování připomínek
Date of the final version after incorporation of all comments

A. STABILNÍ ÚDAJE **STABLE DATA**

A.1 Identifikace památky **Identification of the property**

A.1.1 Oficiální název památky **Official name of the property**

Oficiální název památky v českém, anglickém a francouzském jazyce (soulad s webovou stránkou Centra světového dědictví).

A.1.2 Stručná charakteristika památky **Brief description of the property**

Zde se uplatní text, který zahrnuje sumární stručnou charakteristiku vlastní památky, jak je uvedena na webu Centra světového dědictví před vlastní definicí výjimečné světové hodnoty.

A.1.3 Datum zápisu na Seznam světového dědictví a identifikační číslo památky **Date of inscription on the World Heritage List and its identification number**

Údaje, tak jak je pro památku eviduje Centrum světového dědictví, včetně odkazu na stránku památky na webu WHC.

A.1.4 Rozloha památky a její nárazníkové zóny **Area of the property and its buffer zone**

Údaje o rozloze památky a její nárazníkové zóny v hektarech.

A.1.5 Oficiální internetová stránka památky **Official website of the property**

Hlavní webová stránka v prostředí České republiky, která danou památku prezentuje jako památku světového dědictví.

A.1.6 Informace o památce na webu NPÚ a v Památkovém katalogu **Information on the property on the NHI website and in the Catalogue of cultural heritage assets**

Odkaz na stránku NPÚ, určenou světovému dědictví a link do Památkového katalogu NPÚ, dále např. v MIS (případně na jiné úložiště), kde jsou dostupné informace o památce, které zůstávají dlouhodobě stabilní.

A.2. Hodnoty památky **Property values**

A.2.1 Prohlášení o výjimečné světové hodnotě (OUV)

Definition of the Outstanding Universal Value (OUV)

Uveďte aktuální verzi OUV dle rozhodnutí Výboru pro světové dědictví v překladu do českého jazyka, spolu s odkazem na originál publikovaný Centrem světového dědictví. Pokud nastala ve sledovaném období změna, prosím uveďte.

A.2.2 Výčet atributů OUV

List of OUV attributes

Formou tabulky uveďte seznam atributů tak, jak byly ustanoveny v dotazníku posledního realizovaného cyklu Periodického reportingu v české i anglické verzi.

A.2.3 Mapa s obecným zobrazením památky a nárazníkové zóny

Map showing generally the property and its buffer zone

Vložte přehlednou mapu památky, případně jejích komponent s jasnými hranicemi vlastního území a nárazníkové zóny, popř. odkaz na další mapové zobrazení v IISPP.

A.3 Ochrana a správa na území památky světového dědictví a její nárazníkové zóny

Protection and management within the territory of the World Heritage property and its buffer zone

A.3.1 Zákonná, předpisová a smluvní opatření na ochranu památky

Legal, regulatory and contractual protective measures

Uveďte název „hlavního“ ochranného výnosu na národní úrovni (NKP, PR, OP atd.) a na místní úrovni (např. místní vyhlášky). Lze přidat odkaz

na právní ochranu v Památkovém katalogu. Kapitola se netýká územně plánovací dokumentace, ke které je určena kapitola A.3.4.2, ani celostátně platných předpisů, které jsou uvedeny v souhrnné monitorovací zprávě.

A.3.2 Subjekty odpovědné za výkon státní památkové péče na národní úrovni a hlavní kontakty

Authorities responsible for the implementation of the state heritage conservation at the national level and main contacts

Uveďte název příslušného ÚOP NPÚ/popř. GnŘ ve vztahu k přípravě písemných vyjádření pro státní správu.

Uveďte aktualizovaná jména a funkce odpovědných pracovníků.

A.3.2.1 Výkonné orgány

Executive bodies

Uveďte název místně příslušného výkonného orgánu státní památkové péče, popř. přesnější informaci, jak je v úřadě památkové péče organizačně zařazen.

Uveďte případně aktualizovaná jména a funkce odpovědných pracovníků v těchto orgánech za sledované období. Postupujte podle hierarchie úřadů, které přímo rozhodují, odvolací orgány návazně.

A.3.2.2 Odborná organizace

Expert organization

Uveďte název příslušného ÚOP NPÚ/popř. GnŘ ve vztahu k přípravě písemných vyjádření pro státní správu.

A.3.3 Další subjekty pro správu památky a péči o památku

Governance and management of the property

A.3.3.1 Site manager

Site Manager

Uveďte jmenovaného site managera, včetně přesnější specifikace jeho pozice v konkrétním subjektu (úřad, samospráva, organizace, aj.), funkce a kontaktních údajů. Dále uveďte, zda se jedná o kontinuitu výkonu funkce (od jakého roku ve funkci), či zda na daném postu došlo ve sledovaném období ke změně.

Pokud roli site managera plní organizační kolektiv, pak název dle příslušného organigramu.

A.3.3.2 Řídící skupina (steering group)

Steering Group

Uveďte název řídicí a/nebo pracovní skupiny, její personální složení bez kontaktních údajů, upozorněte na případné změny ve složení skupiny. Popište dále obecně mechanismus jejího fungování a frekvenci setkávání, např. podle jejího statutu. Pokud není ustanovena, uveďte orgán, který tuto funkci alternativně vykonává. (Konkrétní aktivity řídicí skupiny ve sledovaném období budou uvedeny v části C.4.2 dále.)

A.3.4. Management Plan památky a další koncepční materiály a dokumenty týkající se plánování

Management Plan of the property and other planning and conceptual documents

A.3.4.1 Management Plan památky

Management Plan of the property

Uveďte datum zpracování aktuálně platného Management Planu a jeho návrhové období, platnost, zpracovatele a místo uložení vč. webového odkazu, popř. učetně plánovaného data další aktualizace, je-li v něm avizováno. Uveďte, kde je dokument dostupný k nahlédnutí (pokud možno formou odkazu na webové úložiště), případně fyzicky (pro případ zájmu dalších stran).

A.3.4.2 Platná územně plánovací dokumentace

Valid spatial planning documentation

Uveďte aktuálně platnou územně plánovací dokumentaci, s jejími základními identifikačními údaji, tj. název, zpracovatel, datum zpracování, datum schválení, místo uložení (odkaz na zveřejnění na webu) a případně doba platnosti (tj. do kdy je dokument platný).

A.3.4.3 Plány pro krizové situace a připravenost na rizika (povodně, požáry, ozbrojené konflikty)

Crisis Plan and risk preparedness (floods, fires, armed conflicts)

Uveďte, jak je památka připravena na rizika, popř. přiložte samostatný dokument tohoto typu; důležité hlavně pro potenciální zájemce o nominaci podle Haagské úmluvy a jejích protokolů. Popište případně systematickou nebo ad hoc spolupráci s Integrovaným záchranným systémem.

A.3.4.4 Další významné plánovací a koncepční dokumenty

Other considerable and conceptual documents

Uveďte aktuálně platné plánovací dokumenty, které souvisejí s ochranou, uchováním a rozvojením hodnot památky (nad rámec Management Planu a příslušných ÚPD, jež jsou obsahem kapitol A.3.4.1 a A.3.4.2 výše), např. místní, krajská či jiná koncepce památkové péče, plány ochrany podle § 6a památkového zákona, místní Program regenerace, Koncepce cestovního ruchu, atd. V této části A uveďte pouze přehled s jejich základními identifikačními údaji, tj. název, zpracovatel, datum zpracování, datum schválení, místo uložení (odkaz na zveřejnění na webu) a případně doba platnosti (tj. do kdy je dokument platný). Bližší komentář k obsahu a kvalitě lze aplikovat v části B a C zprávy.

A.3.5 Synergie s jinými mezinárodními úmluvami, zejména s těmi spadajícími pod UNESCO

Synergies with other international conventions, particularly of UNESCO agenda

Uveďte, zda je památka (nebo její část) zapsána i pod jinými úmluvami (nejen kulturními) UNESCO nebo má přímé vztahy k některým programům UNESCO (např. Paměť světa). Uveďte zároveň, zda ve sledovaném období bylo jednáno o nominaci zapsání památky na Seznam se zvýšenou ochranou podle druhého protokolu Haagské úmluvy. Tam, kde je to relevantní, uveďte, zda se tematicky prolíná s aspekty nemateriálního kulturního dědictví (Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky, popř. s ambicí nadnárodní – Reprezentační seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva) nebo s ním souvisejí dokumenty registrované v programu Paměť světa atd. a jak se to ve sledovaném období projevilo.

B. SOUHRNNÉ HODNOCENÍ SLEDOVANÉHO OBDOBÍ **SUMMARY ASSESSMENT OF THE MONITORED PERIOD**

B.1 Strukturované shrnutí sledovaného období **Structured summary of the monitored period**

B.1.1 Stav zachování památky jako celku za sledované období s důrazem na stav zachování atributů OUV **Current state of conservation of the property with an emphasis on its OUV in the monitored period**

Popište stav zachování památky jako celku na závěr sledovaného období (optimálně ve vztahu k předchozí zprávě – stručně) zejména z hlediska stavebně-technického stavu, urbanistických a vizuálních vztahů a tam, kde je to relevantní, také z hlediska archeologie.

Shrnutí uveďte ve struktuře, která bude korespondovat s členěním kapitoly z části C, viz níže.

- *Projevy hlavních a dalších relevantních faktorů působících na památku*
- *Ochrana a správa památky a její nárazníkové zóny*
- *Informace vztahující se k Management Planu památky*
- *Finanční náklady na obnovu a péči o památku*
- *Cestovní ruch*
- *Propagace, informovanost, vzdělávání a vědecká činnost a další odborné aktivity v rámci památky*
- *Působnost občanských iniciativ a místních komunit*
- *Zobecnění stavu atributů OUV dle C.2.*

B.1.2 Stav zachování integrity (celistvosti) **Current state of conservation of the integrity**

Specifikujte zásadní vysledované tendence případných změn v integritě, které ovlivňují, nebo by v budoucnosti mohly ovlivnit OUV památky. Může se jednat i o projekty doplnění proluk a/nebo dosadby dřevin apod., které mají pozitivní vliv z hlediska památkové péče, zejména pokud posilují integritu celku.

Poznámka: otázka vizuální integrity se týká také charakteristického panoramatu památek a jejího začlenění do okolního prostředí; v případě kulturní krajiny se sledují kompoziční zásahy do krajiny apod.

B.1.3 Stav zachování autenticity (původnosti)

Current state of conservation of the authenticity

Specifikujte zásadní vysledované tendence případných změn v autenticitě, které ovlivňují, nebo by v budoucnosti mohly ovlivnit OUV památky. Poznámka: otázka autenticity se může týkat také změn charakteristického panoramatu památek a zásahů do původních kompozičních vztahů; u přírodních částí kulturních památek též zachování jejich flóry apod. Lze uvést rekonstrukční práce, při nichž bylo užito tradičních materiálů v místech, kde byly v minulosti použity nevhodné materiály. Dále lze uvést znovuobnovení původních struktur, které v celku doposud chyběly.

B.2 Souhrnná doporučení a přijatá opatření za sledované období

Summary recommendations and measures taken in the monitored period

B.2.1 Doporučení a návrhy na opatření k odstranění nedostatků

Recommendations and proposals for measures to eliminate deficiencies

Pro MK jako příjemce zprávy uveďte souhrn konkrétních doporučení a návrhů na opatření k odstranění nedostatků, která vyplynula z vašich zjištění ve sledovaném období, s indikací subjektu, který by se měl doporučením optimálně zabývat.

Výčet doporučení návrhů uveďte z pohledu NPÚ jako zpětnou vazbu orgánům správy památky a řídicím orgánům, orgánům SPP a územního plánování.

B.2.2 Opatření přijatá na základě doporučení z předchozí monitorovací zprávy

Measures taken based on recommendations from previous report

Uveďte přehled opatření provedených orgány správy památky za období předcházejícího právě sledovanému. Připomeňte stav zachování památky a klíčové výsledky monitoringu. Okomentujte nové trendy (pozitivní

a/nebo negationí) pro danou památku a vývoj, který lze očekávat pro budoucí sledované období.

B.3 Anglické resumé

English summary

S využitím textu kapitol B.1 a B.2 shrňte v anglickém jazyce stav zachování památky jako celku na závěr sledovaného období (rozsah 0,5–1 NS).

C. PODROBNÉ HODNOCENÍ STAVU PAMÁTKY VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ DETAILED ASSESSMENT OF THE PROPERTY STATE IN THE MONITORED PERIOD

C.1 Faktory působící na památku ve sledovaném období

Factors affecting the property in the monitored period

Pro každou památku zde budou popsány negationí (a/nebo pozitívni) vlivy daných faktorů za sledované období a jejich vývoj v porovnání s obdobím minulým. Výčet relevantních faktorů pro památku by se měl opírat o to, jak byly indikovány v posledním realizovaném cyklu periodického reportingu (relevantní/není relevantní). Početnější výčet napomůže sledování za ČR jako celek. Autor zprávy může uvést, že některé z mnoha nabízených faktorů této kapitoly nejsou pro danou památku světového dědictví relevantní. Doporučuje se však ponechat ve struktuře všechny níže uvedené potenciální faktory a u nerelevantních jednotně v příslušných subkapitolách vyplnit, že „ve sledovaném období se neprojeví, avšak nelze předjímat, že by tomu tak potenciálně nemohlo být v budoucnu.“ Lze komentovat také události mimo sledované období, které jsou z hlediska kontinuity relevantní nebo mohou indikovat hrozby do budoucna. Text lze doplnit o ilustrační fotografie či přímé odkazy na čísla fotografií v obrazové části příloh.

C.1.1 Stavební činnost a rozvoj – projekty a záměry

Buildings and development – projects and activities

Vyjmujte ve sledovaném období existující, nebo reálně předvídatelné hrozby či příležitosti vyvolané stavební činností a urbanistickým rozvojem.

Uveďte zde též stavební záměry a úpravy mající dopad (pozitivní a/nebo negativní) na integritu a autenticitu památky, např. demolice, novostavby, přestavby, nové využití a nová výstavba atd.; v případě potřeby doplňte komentářem.

U rozsáhlejších památek je možno popisované projekty vnitřně rozčlenit (stavby pro bydlení, obchodní objekty, průmyslové zóny, rozsáhlejší stavby pro ubytování a jiné nové větší součásti infrastruktury pro návštěvníky). Řadte ideálně chronologicky. V této kapitole je žádoucí uplatnit i fotografie, přibližující více popisovanou akci.

U památek, kde je to relevantní, uveďte i stručný seznam všech archeologických průzkumů provedených za sledované období. V případě větších urbanistických celků uvádějte pouze nejdůležitější/nejrozsáhlejší archeologické průzkumy. Zároveň zhodnoťte, zda a jakým způsobem výzkumy ovlivňují památku a jestli je s jejich výsledky dostatečně seznamována odborná a laická veřejnost (možno provázat s C.7).

C.1.2 Dopravní infrastruktura a infrastruktura služeb

Transportation and other services infrastructure

Vyjmenujte ve sledovaném období existující, nebo reálně předvídatelné hrozby a slabé stránky (např. absence parkoviště pro návštěvníky památky, nevhodně vedená obslužná komunikace památkou apod.) či příležitosti a silné stránky (dostatečné parkovací kapacity památky světového dědictví, možnost pohybu po památce na kole, dobrá dopravní dostupnost památky, napojení památky na národní/mezinárodní síť cyklostezek) vyvolané změnami v dopravní infrastruktuře a zatížením dopravou, včetně dopravy v klidu a jejích změn; v případě potřeby podejte komentář. Dále vyjmenujte existující nebo předvídatelné hrozby, které mohou vyplynout z budování nových inženýrských sítí, liniových staveb, infrastruktury pro výrobu energie z obnovitelných a neobnovitelných zdrojů (např. vodní díla, vysoké napětí, vysílače a věže mobilních operátorů nebo vizuálně výrazné fotovoltaické panely, které se v obraze památky objevily).

U větších památek světového dědictví možno popisované projekty vnitřně více členit (např. hromadná autobusová, železniční, letecká, lodní doprava vs. individuální automobilová doprava).

C.1.3 Cestovní ruch a jeho usměrňování, společenské a kulturní využívání památky a ostatní aktivity člověka s vlivem na OUV

Tourism and overtourism, social and cultural use of the property and other human activities affecting the OUV

Vyjmenujte, jaké hrozby, silné a slabé stránky a příležitosti náležející do tohoto okruhu v případě památky ve sledovaném období spadají, např. přetížení cestovním ruchem (overtourismus), zanikání či ztráta tradičních kulturních hodnot (nevhodné společensko-kulturní využívání, oslabování nebo posilování souvisejícího nemateriálního kulturního dědictví), zhoršení stavu služeb atd.

C.1.4 Znečištění životního prostředí

Environmental pollution

Identifikujte ekologické hrozby pramenící z činnosti člověka s ohledem na charakter jednotlivých památek. Projevy znečištění je možno podle povahy památky světového dědictví vnitřně členit (např. znečištění ovzduší z místního vytápění, znečištění průmyslovými/domácími odpady, kontaminování podzemních nebo povrchových vod, ...), chemické přípravky v zemědělství, skládky.

C.1.5 Využívání přírodních a biologických zdrojů

Physical resources and biological resource extraction and use

Identifikujte projekty nebo hrozby pramenící z činnosti člověka spojené s těžební i prospekční činností (nerostné suroviny, plyn, ropa atd.), provozováním lomů, větrných, vodních elektráren. Uveďte případně záměry spojené s jímáním a zadržováním vody a souvisejících stavební činností. Explicitně okomentujte za sledované období praxi se zřizováním obnovitelných zdrojů (např. osazování fotovoltaických a jiných solárních zařízení nebo větrných turbín) v rámci hranic památky světového dědictví a v nárazníkové zóně. Obecnou informaci uveďte i v případě, že takové téma nebylo ve sledovaném období ve vztahu k památce světového dědictví řešeno. Dále identifikujte vlivy působící na památku následkem intenzifikace myslivosti, chovu ryb a jejich lovu, změn ve využití půdního fondu, případně chovu a pastvy dobytka nebo produkce plodin s využíváním chemických intenzifikátor. Okomentujte případné akce v lesních částech památky (těžby, výsadba, související mechanizace).

C.1.6 Klimatické změny a nepříznivé projevy počasí; náhlé ekologické a geologické události

Climate change and severe weather events; sudden ecological or geological events

Uvedte významnější projevy přírodních hrozeb, k nimž ve sledovaném období došlo, např. povodeň, požár, půdní eroze, sucho, změny teplot, tornádo/orkán, zásah bleskem, krupobití apod., případně jiné s počasím a klimatem spojené pohromy; v případě potřeby podejte širší komentář, zda a jaké byly provedeny kroky k eliminaci dopadů či nápravě a prevenci opakování. Okomentujte, zda byla aplikována zmírňující (mitigační) či adaptační opatření v reakci na změnu klimatu.

C.1.7 Invazní nebo nadměrně rozšířené druhy rostlin; škůdci a choroby s dopadem na památku

Invasive or hyper-abundant plant species; pests and diseases affecting the property

U památek světového dědictví, u nichž je rozšiřování invazních druhů a škůdců nežádoucí, uveďte případné změny v tomto ohledu (rostliny a dřeviny ovlivňující ekosystém památky světového dědictví; fauna, škůdci, choroby ovlivňující ekosystém památky světového dědictví).

C.1.8 Místní podmínky ovlivňující fyzickou podstatu památky

Local conditions affecting physical fabric

Identifikujte a popište další místní environmentální nebo biologické vlivy, které přispívají k zhoršování (zlepšování) stavu památky. Vzhledem ke komplexnosti některých památek se může jednat také o spojení více faktorů z následujícího seznamu: vítr, relativní vlhkost, teplota, záření, prach, voda (děšť/spodní vody), škůdci, mikroorganismy.

C.1.9 Aspekty demografie

Demographic situation

Tam, kde je to relevantní (zejména pro památky povahy osídleného území, kulturní krajiny apod.), upozorněte na případné změny v počtu a skladbě stálých obyvatel, které mohou mít dopad na hodnoty památky (zhodnoťte v tomto kontextu například trendy změn ve využití historických obytných staveb pro trvalé bydlení a příležitosti pro místní komunitu k zaměstnanosti).

C.1.10 Další faktory

Other factors

Popište další faktory působící na památku světového dědictví, které nepostihly předchozí body v kapitole C.1. Do této kapitoly lze přidat další témata, případně doplněním s unitivním členěním této podkapitoly.

C.2 Seznam a stav zachování atributů OUV

List of OUV attributes and their state of conservation

C.2.1 Atributy

Attributes

Vyhodnoťte stav zachování atributů výjimečné světové hodnoty, které byly pro památku definovány v rámci posledního realizovaného cyklu periodického reportingu. Formou tabulky ohodnoťte atributy a jejich prvky na škále:

ZACHOVALÝ – Atribut je v podstatě neporušený a jeho celkový stav je stabilní, nebo se zlepšuje. Dostupné důkazy naznačují pouze malé narušení, pokud vůbec nějaké.

OHROŽENÝ – Došlo již k dílčí ztrátě nebo změně aspektů tohoto atributu, ale jejich celkový stav nemá na tento atribut trvalý nebo podstatný vliv.

VÁŽNĚ OHROŽENÝ – Došlo ke ztrátě nebo změně mnoha aspektů tohoto atributu, což vede k výraznému snížení jeho významu.

ZTRACENÝ – Došlo ke ztrátě nebo změně většiny aspektů tohoto atributu, což způsobilo významnou ztrátu jeho významu.

Nad rámec ohodnocení také dle potřeby slovně popište stav atributů OUV památky a případné ohrožení a/nebo naopak pozitivní vývoj v jejich zachování (regeneraci).

C.2.2 Indikátory monitoringu

Monitoring indicators

Vyjmenujte stálé indikátory monitoringu, jak byly definovány v nominační dokumentaci a užívané v předešlých obdobích monitoringu či v Management Planu. V případě potřeby je aktualizujte či doplňte dočasně

indikátory. Výčtu přiřadte konkrétní atributy OUV podle tabulky v C.2.1 (indikátory přitom mohou být pro více atributů shodné, některé mohou být obecné), případně další hodnoty nebo sledované jevy a aktivity.

C.3 Ochrana a správa památky a její nárazníkové zóny ve sledovaném období **Protection and management of the property and its buffer zone in the monitored period**

C.3.1 Ochranná opatření přijatá ve sledovaném období podporující OUV **Protective measures taken in the monitored period supporting the OUV**

Uveďte, zda ve sledovaném období došlo k prohlášení některé významné nemovitosti za (národní) kulturní památku nebo k přijetí nového ochranného opatření (třeba i podle legislativy jiné než památkový zákon), která se projevují na ochraně památky.

C.3.2 Nová rozhodnutí a doporučení Výboru pro světové dědictví a jejich reflexe na národní úrovni **New decisions of the World Heritage Committee and reflections on a national level**

Uveďte seznam všech rozhodnutí a doporučení, která Výbor pro světové dědictví vydal k dané památce v předchozím a ve sledovaném období. Připojte odkazy na relevantní dokumenty tak, jak byly publikovány Centrem světového dědictví.

C.3.3 Reaktivní monitorovací mise **Reactive monitoring mission**

Uveďte, zda ve sledovaném období na rozhodnutí Výboru pro světové dědictví navázala reaktivní monitorovací mise. Pokud u dané památky proběhla, jaké byly její závěry a jaké byly podniknuty ve sledovaném období kroky v souladu s jejími závěry.

C.3.4 Změny ÚPD nebo nová ÚPD na území památky a její nárazníkové zóny Changes in spatial planning documents or new spatial planning documents of the property and its buffer zone

Kapitola rozvádí údaje zmíněné v části A, kapitole A.3.4.2. Uveďte pouze změny v platné územně plánovací dokumentaci (např. zda probíhá proces změny ÚPD a v čem má spočívat; zda je rozpracována nová koncepce památkové péče; zda proběhly změny v plánech ochrany; u urbanistických celků, zda je aktualizován Program regenerace atp.). Možno zařadit i případné stavební uzávěry apod. U nově vzniklých/oznikajících materiálů uveďte jejich základní identifikační údaje, tj. název, zpracovatel, u dokončených datum schválení, místo uložení – odkaz na zveřejnění na webu. Pokud ÚPD v rámci nárazníkové zóny památky není totožná, uveďte samostatně také tyto dokumenty.

C.3.5 Další nové koncepční a jiné dokumenty Other new conceptual documents

Uveďte ostatní koncepční dokumenty týkající se památky vzniklé ve sledovaném období, např. strategie týkající se veřejného prostoru, dokument k adaptaci na klimatické změny, plány pro krizové situace a připravenost na rizika, místní metodiky (např. k regulaci vizuálního smogu, označování provozoven, úpravě předzahrádek) apod. Vyzdvihněte koncepční materiály, které ve sledovaném období vznikly díky aktivitě site managera, nebo jím byly navrženy.

C.3.6 Účinnost nárazníkové zóny Buffer zone efficacy

Stručně okomentujte, jak ve sledovaném období plnila nárazníková zóna památky svou funkci ve vztahu k ochraně OUV památky a k ochraně vizuální integrity. Pokud je to relevantní, uveďte také návrhy na její případné rozšíření a zdůvodněte.

C.4 Informace vážící se k Management Planu památky ve sledovaném období Information related to the property Management Plan in the monitored period

C.4.1 Vyhodnocení naplňování Management Planu ve vztahu ke SWOT analýze v něm obsažené

Assessment of the Management Plan implementation in relation to its SWOT analysis

Tato subkapitola slouží ke stručnému vyhodnocení současného stavu a plnění Management Planu ve vztahu k poslední SWOT analýze.

Stručně vyhodnoťte, jak se ve sledovaném období změnilo hodnocení hlavních aspektů SWOT analýzy (změna příležitostí na silné stránky, redukce slabých stránek, transformace hrozeb nebo hrozby nové apod.) s cílem aktualizace SWOT v další verzi Management Planu. Podle jednotlivých bodů současné SWOT analýzy je přitom důležité vyhodnotit, zda silné stránky trojí nebo i další vysledovány, zda se některé slabé stránky změnilo či pominuly, jestli jsou využívány příležitosti, případně jak jsou eliminovány hrozby apod.

Lze přitom odkazovat také na kapitoly s hodnocením faktorů v části B.1 a B.2, aby nebyla opakována tam sdělená fakta.

Základní informace o jeho současné verzi, platnosti a uložení/zveřejnění se nachází v kapitole A.3.4.

Poznámka: Kapitola rozsahem nemůže suplovat detailní rozbor postupu při naplňování Management Planu, což by mělo být povinností site managera.

C.4.2 Hlavní výsledky naplňování Management Planu

Main results of Management Plan implementation

Uveďte, zda jsou cíle stanovené v aktuálním Management Planu plněny, zda a jak jsou realizovány projekty uvedené v Management Planu. Uveďte základní přehled realizovaných cílů a/nebo projektů za sledované období, optimálně s odkazem na jejich označení v MP (s uvedením základních názvů projektů). Pokud se opatření MP nenaplnují, okomentuje hlavní důvody.

C.4.3 Aktivita řídicí skupiny a site managera

Steering Group and the Site Manager activities

Popište aktivity řídicí skupiny ve sledovaném období. Uveďte termíny zasedání, zda byla, či nebyla v úvodu deklarována frekvence setkávání naplněna, jaká nejdůležitější doporučení a opatření byla přijata, jaká byla hlavní témata schůzek. Obdobně popište nejdůležitější kroky site managera.

C.4.4 Spolupráce mezi hlavními aktéry

Cooperation of main stakeholders

Vyhodnoťte spolupráci mezi site managerem, správcem/koordinátorem, zaměstnanci památky a dalšími zainteresovanými stranami (obec, kraj, firmy, spolky, místní komunita) při naplňování Management Planu.

C.4.5 Poznatzky z procesu naplňování Management Planu pro jeho případnou aktualizaci

Lessons learned from the process of Management Plan implementation for its potential updating

Vyhodnoťte aktuálnost současného dokumentu. Uveďte názor, jak Management Plan jako celek plní svou funkci a zda jeho cíle odpovídají aktuálnímu stavu památky. Uveďte názor, zda je z pohledu NPÚ a/nebo site managera případně doporučována či zvažována aktualizace a v jakých oblastech dokumentu. (Poznámka: podobné informace jsou požadovány i v žádostech o podporu z programu pro světového dědictví MK.)

C.5 Financování obnovy památky, péče o ní a její propagace ve sledovaném období

Financing the conservation of the property and its presentation in the monitored period

Přehled získaných finančních prostředků za sledované období. V případě potřeby využijte struktury tabulky. Uvádějte zejména takové informace, které jsou veřejně dostupné.

C.5.1 Využití Programu podpory pro památky světového dědictví

Use of World Heritage Properties Subsidy Programme

Uveďte, zda byl ve sledovaném období různými subjekty včetně správy památky využit Program podpory pro památky světového dědictví (veřejná výzva Ministerstva kultury, popř. interní účelová dotace NPÚ). Pokud ano, pak uveďte zdroj (MK, NPÚ), nositele a název projektu, výši příspěvku a informaci, zda byl projekt ze strany jeho nositele ve fázi přípravy, nebo realizace konzultován se site managerem, NPÚ či s řídící skupinou.

C.5.2 Přehled přidělených částek z dotačních programů Ministerstva kultury **Overview of amount granted from Subsidy Programs of Ministry of Culture**

Uvedte základní přehled přidělených částek z dalších dotačních programů MK ve sledovaném období. Uvedte přitom nositele, výši příspěvku, stručný popis realizované akce a pokud je taková informace dostupná procentní podíl dotace vůči celkovým nákladům projektu.

C.5.3 Finanční zdroje získané od dalších vládních resortů **Use of funding sources from other Departments of Government used for the Property Conservation**

Uvedte základní přehled přidělených částek z dotačních programů dalších vládních resortů ve sledovaném období. Uvedte přitom nositele, výši příspěvku, stručný popis realizované akce a pokud je taková informace dostupná, procentní podíl dotace vůči celkovým nákladům projektu.

C.5.4 Další finanční zdroje využité pro péči o památku **Other Funding Sources (regional, local) helping with the Property Conservation**

Uvedte příspěvky z ostatních finančních zdrojů (krajské, regionální, lokální, veřejné, soukromé), pokud je tento údaj dostupný. Uvedte přitom nositele, výši příspěvku, stručný popis realizované akce a pokud je taková informace dostupná, procentní podíl dotace vůči celkovým nákladům projektu.

C.6 Cestovní ruch ve sledovaném období **Tourism in the monitored period**

C.6.1 Návštěvnost **Visitor numbers**

Uvedte, zda v rámci památky probíhá systematické sledování návštěvnosti. Pokud ano, popište jeho mechanismus a uveďte v tabulce číselné údaje o návštěvnosti za posledních pět let.

U větších památek urbánního nebo krajinného charakteru uveďte alespoň obecný slovní komentář k této otázce. Případně zhodnoťte návštěvnost památky v kontextu trendů cestovního ruchu v mezinárodním kontextu.

C.6.2 Návštěvnická centra světového dědictví

World Heritage Visitor Centres

Uveďte, zda bylo v rámci památky zřízeno/modernizováno tematické návštěvnické centrum nad rámec běžného informačního centra (takové, které se věnuje prezentaci a interpretaci OUV památky), jaké je obvyklé i v jiných místech. Uveďte aktuální kontaktní údaje, a to včetně webových stránek, zároveň vyjmenujte, jaké služby poskytuje.

Poznámka: O centrech v množném čísle je hovořeno zejména z důvodu rozsáhlejších a sériových památek. U nich uveďte jednotlivá návštěvnická centra světového dědictví pro každou z komponent, pokud existují.

C.6.3 Komunikace s návštěvníky památky, zpětná vazba

Communication with visitors, their feedback

Uveďte, zda a jak probíhá systematický sběr zpětné vazby návštěvníků (např. v informačním centru, na sociálních sítích) a jaké je praktické využití této zpětné vazby. Případně doplňte komunikační kanály, prostřednictvím kterých památka komunikuje s návštěvníky (a nejsou součástí odpovědi C.7.1.1).

C.6.4 Existence koncepce, strategie cestovního ruchu a akčního plánu turismu

Use of tourism strategy, Action Plan for tourism

Pokud existuje ve vztahu k památce koncepce cestovního ruchu a akční plán turismu (viz A. 3. 4. 4), uveďte základní identifikační údaje příslušného dokumentu, tj. název, zpracovatel, datum zpracování, datum schválení a kým, místo uložení – odkaz na zveřejnění na webu.

Poznámka: Účelem akčního plánu je detailněji rozpracovat plánované postupy pro naplňování koncepce turismu (cestovního ruchu).

C.7 Propagace a prezentace památky, budování povědomí o ní, edukace a vědecká činnost ve sledovaném období

Presentation, awareness building, education, and scientific activities in the monitored period

Kapitola shromažďuje údaje o existenci a efektivitě prezentačních, edukačních a vědeckých aktivit, které se týkají památky světového dědictví. Dle rozsahu památky uveďte pro jednotlivé podkapitoly především klíčové aktivity a takové, které jsou relevantní pro zachování OUV památky, její integritu a autenticitu.

C.7.1 Prezenční aktivity a materiály Presentation activities and materials

C.7.1.1 Webové stránky památky a platformy sociálních médií Official property website and social media

Uveďte, zda existují k prezentaci a propagaci památky webové stránky a účty na sociálních sítích (připojte odkazy na ně) a jak je na nich akcentováno, že se jedná o památku světového dědictví. Dále uveďte novinky, změny a další důležité informace za sledované období z této oblasti prezentace. Pokud takové nástroje propagace a prezentace neexistují, popište, jestli je s nimi počítáno, resp. zda byl jejich deficit ve sledovaném období předmětem jednání např. řídicí skupiny.

C.7.1.2 Užívání symbolu Světového dědictví a další označení mezinárodního statusu kulturního dědictví v rámci památky Other identification of the international status of the Cultural Heritage within the property, usage of the World Heritage Emblem

Uveďte, zda je památka v terénu označen symbolem Světového dědictví, jak a kde všude, zda případně došlo k úpravě či rozšíření označení a jak je využíváno toto označení v propagačních materiálech a na dopravních značkách č. IS23 a IS24, pokud je jimi k památce naváděno.

Uveďte, zda došlo ve sledovaném období k instalaci označení ochrany podle dalších úmluv (např. Haagské úmluvy – viz otázka A.3.5) či zda je případně instalováno další označení indikující význam a hodnoty dědictví v rámci památky.

C.7.1.3 Informační systém v lokalitě, vlastní logo a jednotný vizuální styl památky Information system at the property, own logo, and a visual identity of the property

Uveďte, zda byl v rámci památky ve sledovaném období upraven, nebo nově zřízen informační systém, vázající se k této památce světového dědictví. Uveďte, zda existuje specifické logo památky a jednotný vizuální styl. Pokud ano, stručně popište

míru jeho uplatnění a dodržování, resp. vložte do přílohy či připojte odkaz, kde je uplatněn. Pokud je v rámci památky objekt ve správě NPÚ, uveďte, zda je využíván jednotný informační a navigační systém NPÚ.

C.7.1.4 Propagační materiály a jejich aktualizace

Promotional material and its updating

Uveďte, jaké byly ve sledovaném období vydány nové propagační a informační materiály týkající se památky světového dědictví a jeho OUV (letáky, brožurky aj.).

C.7.1.5 Využívání a prezentace statusu světového dědictví

Usage and presentation of the World Heritage status

Uveďte, jak je při prezentaci památky nebo v komplikovanějších správních řízeních využíváno statusu světového dědictví jako mezinárodního závazku a zda se ve sledovaném období jakkoli projevil status světového dědictví jako významný aspekt pro rozhodující orgány (možno popsat jak pozitivní, tak negativní zkušenosti).

C.7.2 Edukace o hodnotách památky, jejich interpretace a zvyšování povědomí o nich

Education, interpretation, and awareness building related to the values of the property

C.7.2.1 Průvodcovské služby v místě zaměřené na světové dědictví

Guide services targeted to the World Heritage status

Uveďte, jak jsou zajišťovány průvodcovské služby, zda a jak se zaměřují na světové dědictví a OUV dané památky. Zdůrazněte přitom zejména, jakým způsobem je/byla OUV prezentována.

C.7.2.2 Stálé expozice, výstavy a další prezentační akce

Permanent exhibitions, displays, and other presentation events

Uveďte, zda k prezentaci památky slouží stálá expozice. Uveďte základní údaje, tj. název, lokaci, investora, autora libreta, datum vzniku a plánované aktualizace, případně jiné údaje dle potřeby.

Uveďte, zda proběhly výstavy, přednášky, speciální komentované prohlídky, koncerty či jiné akce spojené s prezentací památky světového dědictví a jejího významu, ať v rámci památky či mimo ni. Pokud ano, uveďte základní údaje.

C.7.2.3 Edukační a interpretační programy v místě či v regionu
Education and interpretation programmes at the site or in a region

Uveďte, zda ve sledovaném období proběhly vzdělávací programy a programy zaměřené na interpretaci památky světového dědictví a její OUV pro odbornou a laickou veřejnost a jaké. Dále uveďte, zda byly tyto programy zaměřeny i na děti a mládež.

C.7.2.4 Spolupráce s odbornými institucemi na prezentaci, edukaci a interpretaci, jejich příspěvní k danému tématu
Cooperation and contribution of expert organizations on presentation, education, and interpretation

Uveďte, zda jsou do edukace a interpretace spojené se světovým dědictvím zapojována relevantní oddělení v rámci GnŘ NPÚ, NPÚ ÚOP, akademická sféra, místní školy s relevantním zaměřením apod.

C.7.3 Vědecko-výzkumné práce a projekty týkající se památky
Scientific studies and research projects related to the property

Uveďte probíhající či ve sledovaném období ukončené projekty, které přímo souvisí se světovým dědictvím a/nebo OUV památky či mají potenciál obohatit jejich širší chápání. Uveďte webovou stránku projektu nebo jiné relevantní uložení zkoumaných dat; dále uveďte, zda jsou výsledky výzkumu prezentovány a sdíleny s místními komunitami, relevantními organizacemi, návštěvníky a laickou veřejností.

C.7.4 Vzdělávání pracovníků v oblasti památkové péče a změny v jejich úrovni vzdělání
Education in the heritage conservation field and changes in the education of staff

Popište formu vzdělávání a zvyšování kvalifikace pracovníků v úseku památkové péče ve vztahu k hodnotám památky (konference, metodické

dny, školení); v popisu zohledněte charakter památky – např.: u plošně chráněného celku důraz na vzdělávání v oblasti památkového urbanismu nebo péče o krajinu, u světového dědictví solitérní povahy např. zvyšování znalostí o vhodných konzervačních a restaurátorských přístupech.

Uveďte aktivity, kde byli pracovníci spojeni s danou památkou světového dědictví jak v roli lektora (přednášejícího), tak v roli posluchače (nejen tedy pracovníci NPÚ, ale např. akademické sféry, site manažeři apod).

V případě zvyšování kvalifikace zhodnoťte, zda jsou požadavky na vzdělanost pracovníků přiměřeně nastaveny charakteru památky (odborná a jazyková průprava, praxe), dále zda je zabezpečeno pravidelné školení v odborných přístupech a metodách uchování a správy.

C.7.5 Partnerství a spolupráce na národní a mezinárodní úrovni

Partnership and cooperation on national and international level

Uveďte, zda je památka světového dědictví součástí či členem tuzemských a zahraničních organizací, sdružení či jiných uskupení. Uveďte, o jaká členství se jedná (např. České dědictví UNESCO, Sdružení lázeňských míst, Česká inspirace aj.; u zahraniční spolupráce např. World Heritage Cities, European Heritage Journeys apod.).

Uveďte, zda byla ve sledovaném období uzavřena nějaká další partnerství. Část pojednávající o zahraniční spolupráci je důležitá především pro památky mezinárodní povahy.

C.7.6 Působení dalších významných institucí ve vztahu k památce

Other activities of relevant institutions in relation to the property

Uveďte významné kulturní, společenské, vzdělávací nebo jiné instituce, jejichž činnost významněji souvisí s dotčenou památkou světového dědictví (zpravidla jsou, nebo by měly být zastoupeny v řídicí skupině).

Pokud existují, shrňte jejich nejvýznamnější aktivity za sledované období ve vztahu k památce.

C.8 Spolky a místní komunity působící ve vztahu k památce a její OUV ve sledovaném období

Citizens' initiatives and local communities active in relation to the property and its OUV in the monitored period

C.8.1 Dlouhodobé působení místních komunit

Local communities' long-term activities

Uvedte, zda existují aktivní spolky, sdružení, popřípadě jiné neziskové organizace věnující se A) k ochraně památky (praktická pomoc, např. kácení náletových dřevin, úklid černých skládek aj.) a B) k její prezentaci (osvětová činnost). Pokud ano, uveďte a shrňte nejvýznamnější aktivity za sledované období.

Uvedte také subjekty, jejichž hlavní působnost je mimo vlastní památku, ale mohou ovlivňovat záměry např. v nárazníkové zóně, a tedy její účinnost.

C.8.2 Participace místních obyvatel

Local community participation

Uvedte, zda je místní obyvatelstvo pravidelně a aktivně zapojováno do procesu ochrany a prezentace památky.

C.8.3 Oficiální jednorázová občanská aktivita nebo petice

Official citizen single action or petition

Uvedte, zda byla zaznamenána ve sledovaném období nějaká jednorázová občanská aktivita nebo petice týkající se památky. Pokud ano, uveďte předmět této aktivity, případně další známé skutečnosti.

C.9 Vybrané příklady dobré praxe (k oddílům C.1 – C.8) ve sledovaném období

Examples of good practice (referring to C.1 – C.8) in the monitored period

V této kapitole lze uvést vybrané příklady dobré praxe za sledované období – příklady úspěšného postupu při ochraně světového dědictví a při identifikaci, konzervaci a ochraně, který byl prováděn na úrovni památky. U akcí obnovy lze odkázat na konkrétní projekty uvedené v kapitole C.1. Vyhodnoťte zároveň, jaké realizace a počiny z hlediska naplňování obecných cílů Úmluvy, jaké projekty podle Management Planu, edukační aktivity nebo odborné poznatky zasluhují zpracování do podoby zprávy pro Centrum světového dědictví a mohly by tak přispět k dobrému jménu dané památky a ČR.

Lze uvést také komentář, zda došlo z hlediska NPÚ k příkladnému postupu při využití některého ze zdrojů obnovitelné energie (např. dle metodického vyjádření NPÚ „Fotovoltaické systémy v památkové péči“) nebo k zavádění sdílené elektřiny (tzv. komunitní energetika).

C.10 Monitoring ve sledovaném období **Monitoring exercise in the monitored period**

C.10.1 Zhodnocení průběhu monitoringu ve sledovaném období **Assessment of the monitoring exercise in the monitored period**

Popište, jak ve sledovaném období probíhal v praxi monitoring – schůzky NPÚ ÚOP s řídicí skupinou, site managerem, společné pochůzky v terénu. Uveďte, zda byla spolupráce při monitoringu s dalšími relevantními organizacemi a subjekty v rámci sledovaného období dostatečná a účinná a zda se podařilo ve sledovaném období zapojit další subjekty či zlepšit komunikaci.

C.10.2 Rozsah konzultací a připomínkového řízení ve sledovaném období **Scope of consultations in the monitored period and gathering external comments**

Vyhodnoťte úroveň zapojení jednotlivých hlavních aktérů do monitoringu památky světového dědictví. Uveďte obecně, zda byla zpráva za sledované období dostatečně projednána s dotčenými subjekty. V případě, že nikoliv, uveďte důvody. Lze okomentovat i prodlevy v předávání informací apod.

C.10.3 Návrhy na zlepšení metod spolupráce a monitoringu **Proposals for improving the cooperation and monitoring exercise**

Popište, jak ve sledovaném období probíhal v praxi monitoring – zapojení pracovníků NPÚ do působnosti řídicí skupiny nebo přímé členství v tomto kolektivu, schůzky se site managerem a případné společné pochůzky v terénu, součinnost při formulaci vybraných kapitol zprávy, apod.. Uveďte, zda byla spolupráce při monitoringu s dalšími relevantními subjekty v rámci sledovaného období dostatečná a účinná a zda se podařilo ve sledovaném období zapojit další subjekty či zlepšit komunikaci.

C.11 Stanoviska k obsahu monitorovací zprávy
Statements of main actors on the Report

C.11.1 Stanovisko site managera
Statement of the Site Manager

Tato kapitola je prostorem pro hodnocení spolupráce na zachování a monitorování stavu památky z pohledu site managera. Lze řešit krátkým odstavcem, nebo vložením písemného stanoviska do přílohy s odkazem zde na číslo přílohy.

C.11.2 Stanovisko příslušného výkonného orgánu státní památkové péče
Statement of the relevant Executive Body of state heritage conservation

Stanovisko příslušného výkonného orgánu SPP, případně komentář, jak byly připomínky k obsahu monitorovací zprávy zapracovány. Lze řešit citací, či krátkým odstavcem, nebo vložením stanoviska do přílohy s odkazem zde na číslo přílohy.

C.11.3 Komentář k vypořádání a využití připomínek
Comment on acceptance and usage of comments

Okomentujte stanoviska získaná v C.11.1 a C.11.2. U většího počtu připomínek zpracujte formou tabulky a popište, jak a zda jsou ve zprávě vypořádány (případně uveďte důvod, proč nebyly nebo nemohly být přijaty).

C.12 Kontaktní informace
Contact Information

C.12.1 Zpracovatel
Preparer

Název pracoviště, jméno zodpovědného zpracovatele zprávy včetně kontaktních informací.

C.12.2 Podpis oprávněné osoby za organizaci sestavující zprávu
Signature of an authorized person for the organization providing the report

Uveďte jméno generální(ho) ředitele/-ky NPÚ s uvedením jeho/její funkce, datum podpisu.

D. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

LIST OF ABBREVIATIONS USED

a) zkratky obecné

b) zkratky specifické pro danou památku

E. PŘÍLOHY

APPENDICES

1. Seznam publikací, článků, statí atp. týkajících se památky včetně těch online publikovaných, dále odkazy na články v médiích za sledované období, popř. přehled propagačních materiálů (přidat též odkazy na webové verze, pokud existují)

List of publications, articles, essays, etc.

2. Fotodokumentace zachycující památku během sledovaného období a na jeho konci z předem stanovených a dlouhodobě dokumentovaných pohledových bodů (+ komparace se staršími fotografiemi téhož), možno zopakovat také fotografie uplatněné v textu kapitol C

Photo evidence

3. Další fotografie důležité z hlediska zachycení změn a ostatní obrazová dokumentace památky za sledované období, např. mapy, plány, architektonické studie aj. (s uvedením místa uložení originálu, webového odkazu)

Further significant photos

4. Mapová a plánová dokumentace vytvořená pro účely monitoringu:

- a) schéma znázorňující místa, kde se odehrály hlavní změny ve sledovaném období

- b) mapa míst a/nebo nemovitostí, které nejvíce prezentují atributy OUV (je-li zpracovaná)

- c) další mapy a plány dle povahy uskutečněných opatření ve sledovaném období

Map and plan documentation prepared for the monitoring exercise

3. Summary

Continuous monitoring of the state of conservation of the World Heritage properties is one of the commitments the Czech Republic has undertaken by acceding to the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (the ‘Convention’). In the Czech Republic, national monitoring is a well-established method that helps enhance general understanding of the principles of World Heritage protection and ensures continuous information collection for various purposes. This document builds on the work titled “*Methodological Principles for the Preparation of Nominations for Inscription on the UNESCO World Heritage List and the Principles for the Conservation of these Properties*” published in 2011, which, among others, describes the structure of the annual national monitoring report on the state of World Heritage properties, including concise methodological instructions for individual chapters. The present document replaces the said instruction since, as of 2021, the methodology of preparing those national reports has changed completely to allow for closer collaboration at the local level.

This text is a stand-alone methodological handbook on the topic of national monitoring. First of all, it provides a detailed overview of various types of World Heritage monitoring on the international level as well as the current practice of World Heritage monitoring in the Czech Republic. The Operational Guidelines for the Implementation of the Convention (the ‘Operational Guidelines’) describe several processes for monitoring the state of conservation of World Heritage properties. To verify the state of protection and the quality of conservation efforts, several international-level monitoring mechanisms exist, particularly Periodic Reporting (conducted globally by regions, typically every six years), Reactive Monitoring (used when there are concerns about places of outstanding universal value being in some challenges or danger), and Advisory Bodies missions (also carried out in response to risky situations). National monitoring, on the other hand, is not precisely defined in the Operational Guidelines, and that is why this document focuses on it in greater detail, as it is each member state’s responsibility to ensure that conservation efforts are continuously monitored.

This text also briefly describes the national monitoring practice in the Czech Republic since 1999. In that year, the Czech Ministry of Culture formally introduced continuous monitoring of the state of World Heritage properties and entrusted the National Heritage Institute with the task of preparing an annual monitoring report. Over time, site managers responsible for the management of each respective heritage

property were gradually involved in the report preparation process. Opinions and inputs were also systematically commented on from relevant executive bodies of the state administration.

In 2021, the Ministry of Culture decided that reports would be prepared every two years instead of one in order to enable more time for greater cooperation at the local level. This decision was also prompted by the increasing number of World Heritage properties, which has made the entire process of report preparation more demanding in terms of organisation and capacity. Years of experience with the annual system have shown that not every calendar year brings such significant changes that would require yearly reports. In recent years, cooperation with site managers has been strengthened, and they have been consistently invited to provide feedback for the monitoring reports. The national monitoring reports have been thoroughly revised by the local World Heritage Steering Groups in several places. Drawing on experience and feedback gathered from stakeholders, adjustments have been made to the structure and division of the report to make sure it captures the most relevant information over the extended period and allows to track trends.

Many valuable inputs for the new structure were sourced from the Third Cycle of global Periodic Reporting. Between 2022 and 2023, data for Europe and North America were collected, and the structure and content of the questionnaires were therefore a significant source of inspiration, especially in identifying topics that require more detailed monitoring on the national level. As a result, the new format will provide information that will correspond better with the contents of Periodic Reporting questionnaires. It also eliminates some overlaps that existed in the previous reports. The compilation of reports for individual World Heritage properties will newly be complemented with a summarising report, to be submitted to the Ministry of Culture, offering a general picture of the situation at the national level.

The main part of this methodological text is the actual outline of the new format. Through tables, it presents the new structure together with explanations and recommendations for all chapters and subchapters, both for the summarising report and the monitoring report for individual properties. The aim is to ensure that new reports are using a uniform approach, making them clear for the recipients and other users. The new format is also intended to provide the possibility to keep track of the state of individual World Heritage properties as well as new developments over a longer horizon.

The summarising monitoring report is divided into two parts (A, B). Part A consists of summarising conclusions from the reports for individual properties, whereas Part B gives a general evaluation of the observed period in several thematic categories.

The monitoring report for individual properties is divided into three parts (A, B, C). Part A provides basic information about the property, Part B presents a summary evaluation for the observed period, and Part C gives an in-depth evaluation of the state of the given property in individual chapters.

It should be noted that the new format includes English equivalents for the titles of all chapters and subchapters, in an effort to align with internationally recognised terminology to the maximum extent possible. This change is intended to facilitate the understanding of the terminology among professionals and the general public alike, and it is also hoped that it will promote information sharing among international partners, especially for serial transboundary heritage properties.

4. Prameny

- KUČOVÁ, Věra, BUKOVIČOVÁ, Olga: *Světové dědictví a Česká republika*, Praha 2022
- VLČKOVÁ, Jitka: Výjimečná světová hodnota a monitoring statků světového dědictví, *Zprávy památkové péče* 2011, 71(6):466–468 (https://zpp.npu.cz/artkey/zpp-201106-0018_vyjimecna-svetova-hodnota-a-monitoring-statku-svetoveho-dedictvi.php)
- KUČOVÁ, Věra: Seznam světového dědictví v ohrožení – nedostatečně známý nástroj péče o věrohodnost Seznamu světového dědictví, *Zprávy památkové péče* 2017, 77(6):721–728 (https://zpp.npu.cz/artkey/zpp-201706-0017_seznam-svetoveho-dedictvi-v-ohrozeni-nedostatecne-znamy-nastroj-pece-o-verohodnost-seznamu-svetoveho-dedictvi.php)
- KUČOVÁ, Věra: Fórum mládeže světového dědictví a Fórum site managerů světového dědictví, *Zprávy památkové péče* 2022, 82(2): 314–318 (https://zpp.npu.cz/artkey/zpp-202202-0018_forum-mladeze-svetoveho-dedictvi-a-forum-site-manageru-svetoveho-dedictvi.php)
- VLČKOVÁ, Jitka, KUČOVÁ, Věra, BENEŠ, Michal: *Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků*, Praha 2011
- VLČKOVÁ, Jitka, KUČOVÁ, Věra: Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a její významné výročí, *Zprávy památkové péče* 2012, 72(4):227–234 (https://zpp.npu.cz/artkey/zpp-201204-0002_umluva-o-ochrane-svetoveho-kulturniho-a-prirodnihod-dedictvi-a-jeji-vyznamne-vyroci.php)

Základní texty Centra světového dědictví:

- Prováděcí směrnice pro naplňování Úmluvy o světovém dědictví <https://whc.unesco.org/en/guidelines>
- Úmluva o ochraně světového dědictví <https://whc.unesco.org/en/convention>
- Kompendium dokumentů Centra světového dědictví <https://whc.unesco.org/en/compendium/>
- Reaktivní monitoring Centra světového dědictví <https://whc.unesco.org/en/reactive-monitoring/>
<https://www.unesco.beniculturali.it/en/monitoring/>
- Periodický reporting Centra světového dědictví <https://whc.unesco.org/en/periodicreporting/>

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

**Metodika pro přípravu
monitorovacích zpráv
o památkách světového dědictví**

**Věra Kučová · Petra Kroupová
Lucie Křížová · Lucie Lollková**

Vydal Národní památkový ústav,
Valdštejnské náměstí 3/162, 118 01 Praha 1
v roce 2024 jako 115. publikaci.
2. vydání

Fotografie z Fotoarchivu Národního památkového ústavu:
Milan Křištof (ÚOP v Pardubicích)
Gabriela Čapková (Generální ředitelství)

Překlad anglického resumé:
Marta Kolísková

Sazba: studio Datle

ISBN 978-80-7480-204-1

Úmluva o ochraně světového dědictví ukládá státům, které ji podepsaly, zabezpečit označení, ochranu, zachování, prezentování světového dědictví, nacházejícího se na jeho území, aby bylo možné jeho hodnoty předávat i budoucím generacím. Součástí péče o světové dědictví je proto sledování a kontrola stavu zachování těchto památek. V rámci České republiky je pro tento účel již od roku 2000 zaveden systém průběžného národního monitoringu.

Předkládaná metodika přináší aktualizovanou strukturu monitorovací zprávy jak pro jednotlivé památky, tak nově také strukturu souhrnné zprávy za celou Českou republiku.